

ገጽ 3
መበቆልን አመዳባብለን
ጥበባውን. . .

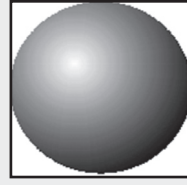
ገጽ 4
ሕፍንቲ ካብ
አመጸጽኡ . . .

ገጽ 6
አልማዝ ኣብ መንጎ
ክልተ ሉል

ገጽ 7
ናይ ዳልቶን ክልሰ - ሓሳብ
ኣቶም

ገጽ 9
ኣ.ሊ. ጉናር ሶልሻየር

ሳዋ - ሞያዊ ዓቕሚ መማህራን ዘበርኽ ትምህርቲ ተዋሂቡ

ኣብ ሳዋ ሞያዊ ዓቕሚ ሓደሳቲ መማህራን ካልኣይ ደረጃ ቤት-ትምህርቲ ዋርሳይ ይኣኡ ክብ ንምል ዝጸለመ ትምህርቲ ተወዳቢ።

ኣወዝዲ ናይዚ ንኣርባተ መዓልታት ዝጸዳለ ትምህርቲ መምህር ምስራትኦብ ዝረገሰሉ፡ እቲ መደቡ ኣብ መንጎ መማህራን ዝሎ ናይ ተመክሮን ብቕዓትን ፍልልዮት ብምጽገቡ መርሕ ምሃርን ምስትምሃርን ምድግፋዕ ኮምፒውተርን ገለጸ።

ኣብቲ ትምህርቲ ንኣመጸጽኡ ውጥን ግዜን መደባቶን ዝሕለፉን ኣረጸኡዮን. . . ዝጽገኑ ኣገደሰቲ መጽናዕታዊ ጽሑፋት ቀረጹ።

ሰልጠኛቲ ኣብቶም ዝጸረፉ ጽሑፋት ብምቕቕት ድሕሪ ምምደያዮ ቤት-ትምህርቲ ዝረገሱ ሰልጠኛታት ክድፋኡሉ ኣገኛኹሪዮ።

እዚ ኮምፒውተር ኣ.ሊ. ጽሕፈት ኣዚ ማእከል ሰልጠኛ ሃገራዊ ኣገልግሎት ኮሎኔል ደብሪ ግድ ብዓ ጥሪ ምስ መማህራን ካልኣይ ደረጃ ቤት-ትምህርቲ ዋርሳይ ይኣኡን ማእከል ሞያዊ ሰልጠኛታት ሳዋን ኣብ ዝገበር ርክብ ብኣሆል ጸግዖት ተረጋገጹ ዘሉ ሃዋህዑ ሰላም ዝርከብዎ ዕድሓት ብምጥቃም ሞያዊ ሓላፍቶም ብጸገፉ ክሰርሑሉ ተሓቡዩ።

ኣብ ደ/ቀ/ባሕሪ፡ ወፍሪ መብጣሕቲ ሓበላ ዓይኒ ተኻዩዱ

ጨንፈር ማእከሪ ጥዕና ዘገ ደብሳዊ ቀይሕ ባሕሪ ኣብ መላእቲ ዘገ ወፍሪ መብጣሕቲ ሓበላ ዓይኒ ኣቐዳ።

ሓከም ዓይኒ መንጃላይ ዝረ ሃይለማርያም ብዘሰተ ወፍሪ ኣብ ዝዘበ ሓበራታ ኣቐዳሙ ኣብ 300 ናይ ሓበላ ጸገም ዝገበርም ሰባት መርመራ

ኮምፒውተርዩ ን170 ክብኡዮም ደማ ዕዉት መብጣሕቲ ኮም ኣተዝረሊም ገለጸ።

ነቶም ኣብ ርክብ ክገቡታት ዝኮሱ ተጠቐምቲ ብጠወጸ መደቡ ብደረጃ ንኣሰ ዘገ ኣራዕታ ኣብ ኮማዊ ሆስፒታል ጠዒ ብደረጃ ንኣሰ ዘገ ማእከል

ደንጃይ ኣብ ኮማዊ ሆስፒታል ዕዳ ኣብ ንኣሳን ዘባታት ደቡብ ደንጃይን ዓሳብን ዝኮሱ ደማ - ኣብ ኮማዊ ዓሳብ መርመራታትን መብጣሕቲን ኮምፒውተርዩ መንጃላይ ዝረ ብተወሃኹ ሓበራ።

ሓበላ ዓይኒ ብሰላላ ዕድመ ዝገኛሉኳ

እንተኾነ ሕሳብታት ጸሓይን ባሕርን ኣብ ዓይኒ ዝፈጥሮ ጸገምውን ቀለል ስለዘይኣቲ ንሱ ዝጠንቁ ሓበላ የጋጥም ኮማዊ ተሓቢሩ። ኣብቲ እዋን መርመራ ርኽሲ ዓይኒን ጸቕጢ ዓይኒን ንዝተራእዩም መድኻት ኮምፒውተርዩ እውን ተረጋጠ።

ድባሩዋ - ገዳይም ተጋደልቲ ቦታታት ልምዓት በጸሐን

ናብ ቦታታት ልምዓት ዝገበር ዐደት፡ ኣብ ርክብቲ ዝሰላለ ዘሉ መደባት ምፍጻዋ ዘለዎ ኣስተዋጽኦ ንዝበረኸ ሰራሕ ጸግቲ ዝዘበ ምዃኑ ብጽኡብ ዐደት

ዘዩዓ ገዳይም ተጋደልቲ ገለጸ።

እቲን ካብ ንኣሰ ዘገ ጊዓዕ ዝጸላ ብምስብር 'ኣላፍልኪ' ዝፍላግ ልዕሊ 60 ገዳይም ተጋደልቲ ኣብ ንኣሰ ዘገ ድዮዋ

ዝርከበ ዓበይቲ ከቡቲ ማይን ሕርሻዊ ንጥራታትን ተግዚጦን ብጠምልዮም ኣቐድሉ ሰራሕ መርሒ ተጥሂበወን።

እቲን ገዳይም ተጋደልቲ

ስነ-ተፈጻሚያን ዲጋታት ሎገንምላምን ኣብ ክገቡ ሓልቶላ ዝሰላለ ዘሉ ንጥራታት ዘራክትን ምርኮስ ጥራትን በጸሐን።

ኣባል ኮርፖሬሽን ጥራትን ዘራክትን

ጨንፈር ሓልቶላ መንጃላይ ጀምቦ ዓበይቲ ኣብ ሓልቶላ ንምርኮስ ናይ ጸገን ናይ ሲጋን ክኮሱ ዝጸለመ ዓበይቲ ትኩረት-ቅርጽ ስርሓት ደንጃይ ኮማዊ ደረጃውን ልዕሊ 900 ካብ ወጺኡ ዝመጸ ናይ ጸገ ክኮሱ ተቐብሊም ኣብ ምክንያቱን ንመዝገብ ዝገኘውን ሰራሕ ናይ ሕርሻ ቦታ ኣብ ምድሓውን ኮምፒውተር ገለጸ።

ኢጅጃር ብርክቲ ብወከሉ ብወህደት ከጣይ ህጻ ሰገን ካልኣት ወቅብቲ ደገፍ ኣቐሳቕሶ ኮምፒውተር ህዘገኸ ኣቐሳቕሶ ሓይልታት ምክልኻልን ዝከሰርሐ ዲጋ ምሃሞ ኣብዚ እዋንዚ ኣባታት 40 ማልዮን ሚኒር ከብ ማይ ሓቡ ኮማዊ ሓበራ።

እቲ መደቡ ውሕሰት ዝሰተ ማይ ኣብቲ ክገቡ ዝርከበ ክተማታትን ዓድታትን ምርጋጽን ሰራሕ ሕርሻዊ ንጥራታት ምክደን ምዃኑ ኣብ ብርክቲ ቦታታት ከቡቲ ማይ ናይ ምውዳድ ጽምብታት ናይ ምዝርጋሕን መርሒታት ጸሓይዮ ጸግቲ ናይ ምኣልን ንጥራታት ደሰላላ ምህላወ ኣረጸኡ።

ነበርቲ ዳሰን ተልክይን ከባብያዊ ጽሬት የውሕሱ

ነበርቲ ምምሕዳራት ከብ. ዳሰ - ንኡስ ዞን ባረንደን ተልክይ - ንኡስ ዞን ፎርቶ ሳዋን ከብያዊ ጽሬት ብሞውሐስ ተመሳሳይነት ሕምምት ምግብን አበርቲም ከምዘበርቲ ኣረጋገጽዎ።

እዚ ብበርቲ ክልቲኦም ምምሕዳራት ከብ. ዘውሰድ ዘሎ ተዋሕዶታት መርኢያ ናይቲ እናሲጸ ዝመጽእ ዘሎ ንቅሓት ኣብ ከብያዊ ጽሬትን ኣገዳሕቲን ምዃን ዝከላብሩ ኣብ ጨንፈር ሚኒስቴር ጥሪ ዞን ጸብሒርን ሓፊ ከብያዊ ጽሬት

ኣቶ ዓበዱ ያቆቤ እቲ ምምሕዳራት ከብያዊ ጽሬትን ምዃናት ብዘተብሉ ኣውዳድባ ይሰራሐቡ ኮሞዘሎ ኣበረህ።

ሓፊ ጨንፈር ሚኒስቴር ጥሪ ዞን ጸብሒርን ያብተር ሓይለም ኪዳነ ደሜ ኮም ዝሰራቲ ከብያዊ ጽሬት ኣብ ዝቐጽል ሰላሳት ዓመታት ብሰራሕቲ ምዃንጥር ወጹኦ ዘሎ ውጥን ምዃንጥን ኣመሓደርቲ ግበእ ተራጎም ክፃውቱ ኣተሓሰበ።

ሰራሕቲ ኣብ ከብያዊ ጽሬት ኣብ ዘርከቡ ኣውዳድባ ይሰራሐቡ ኮሞዘሎ ኣበረህ።

ጋሽ - ባርካ - ተጠቃምነት ዓይኒ - ምድሪ ይድፋኡሉ

ኮም ዝሰራቲ ቀጻልን ውሕሳን ንዋራታት ከብያዊ ጽሬት ምዃናት ብዘተብሉ ኣውዳድባ ክሰራሕ ምዃን ንኣገዳሕቲ ብዘመልከት ኣብ ሃይታታ ኣብ ዝተጣበበ ኣስተምህሮ ተገለጸ።

ሓፊ ጨንፈር ሚኒስቴር ጥሪ ዞን ጸብሒርን ያብተር ሓይለም ኪዳነ ደሜ ሚኒስቴር ጥሪ ኣብ ውሕዱ ሕብረተሰብ ዝዩዱ ናይ ምክልኻል ማለታት - ምቁጽጽር ተመሳሳይነት ሕምምት መሰረታዊ ረጅሐታት ምዃናም ብምግባብ ኮም ዝሰራቲ ንዋራታት ጽሬት ከተማቦር ከምዘገኙትን ዘተሓሰቡ

ዝረገሰ ከምኣተመዝገበን ኣበረህ።

እንተኾነ እቲ ንዋራታት ብዘኣተሓሰቡ ሰላሳይት ኣብ ዝቐጽል ሰላሳት ዓመታት ከተማን ዓድታት ነቲ መደብ ብሰራሕቲ ክደፍኡሉን ተጠቃምነት ዓይኒ ምድሪ ከረጋገጹን ተራ ኣመሓደርቲ ከተማን ኣነበርቲ ዓድን ክገባዝ ኣዘገኸና።

ኣመሓደሪ ንኡስ ዞን ሃይታታ ኣቶ ሸኽዲን ሳልሕ ተጠቃምነት ዓይኒ ምድሪ ኣብ ዓድታት ብሰራሕቲ ክቐጽል፡ ምምሕዳር እጃሙ ከበርካት ምዃን ዝለጸ።

ፖሊስ እምነ - ሓይሊ ንተመሃሮ ኣስተምህሮ ሂቡ

ኣብ ንኡስ ዞን እምነ-ሓይሊ፡ ኣፍልጦ ተመሃሮ ኣብ ሕጊ ብምግባብ፡ ቢደላትን ዝኾናትን ምክልኻልን ምግባታን ዝዋለመ ኣስተምህሮ፡ ንተመሃሮ ማእከላይን ካልኣይን ደረጃ ኣብይተ-ትምህርቲ ተዋሂቡ።

ሓፊ መደበር ፖሊስቲ ንኡስ ዞን ካፒታን ኪዳነ ሃይሊ ብሰነ-ምጥር ዝተኾሰሱሱ ብቐዓት ተመሃሮ ብደሃ መጻኢ ከምዘለዎም ብምጥቃቕ ምትሕብዮር ሕብረተሰብን ፖሊስን

ኣብዚ መዳይዚ ኣበርክቶኡ ፅዑዝ ምዃን ኣረዳኡ።

ሓፊ ምክልኻል ዝኾነ ሓሴን ምርካብ ደሜ ሓደጋታትን ሳብናቲን ምውጋድ፡ ወገንትን መራሕትን ተሸከርኪቲ ልዕሊ ዓቕን ሰብ ይኹን ንብረት ካብ ምጽግን ክቐጥቡ ኣተሓሰበ።

እቶም ተመሃሮ፡ ሰፊሖ ኣስተምህሮ፡ ንቅሓቶም ኣብ ምብራኽ ሓገዚ ብምዃን ቀጻልነት ክህልዎ ተሓብዮም።

ጎልጅ - ኣእምሮኣውን ምዕባለኣውን ስንክልና . . .

ኣብ ጎልጅ ብሸገዚ ግንብ ኣመላኽኻቲ ንዘተራላዩ ማሕበረ-ውን ጥሪውን ጽዋት ክቃልዑ ዝጽኑሉ ግዳዮት ኣእምሮኣውን ምዕባለኣውን ስንክልና ዝኾኑ ህጽናትን ቁልዎን ግበእ ኣተሓላልዮ ንክረኽቡ ዝኣገዝ ኣስተምህሮ ተዋሂቡ።

ግበእ ኣቃልጥን ናቡንን ዝረኸበ ግዳይ ኣእምሮኣውን ምዕባለኣውን ስንክልና፡ ክመሓደሽን ኣብ ውሕዱ ሕብረት ሰብ ማመቕ ክከበርን ከምዘኽእል ነቲ ትምህርቲ ዝዘበ ኣቶ ማእከላ ጎይትም ኣረዳኡ።

ካብ ቤት-ጽሕፈት ሚኒስቴር ስዮን ማሕበራዊ ድሕነትን ኣብ ንኡስ ዞን ጎልጅ ወደዘሮ ደዓብ የሰፍኖ እቲ ኣስተምህሮ መረጃታ ሕብረተሰብ ዝቐደረን መጻኢ ናይቶም ሰንክላን ዘመሓደሸን ብምዃን ብቅብ ክድፋኡ ኣተሓሰቡ።

ዓሰብ - ንምዕባለ ከተማ ዝሕግዝ መደባት ተወጢኑ

ኣብ ከተማ ዓሰብ ኣገልግሎታት ንምዃናትን ምምዕባልን ኣብዚ ሓደሽ ዓመት ብዘወገዘ ክሰራሕ ምዃን ኣመሓደሪ ከተማ ዓሰብ ኣቶ ተሰፋይ ዘርእ - ምስ ወሰኑት ህዝብ፡ ኣሰላት ባይቶን ቤት-ምኽሪ ከተማን ኣብ ዝተሳተፉም ርክብ ዝለጸ።

ምዃናል ሓደሰትን ምዃናል ዝኣረገን ናይ ጉድና መብራህቲ ምዃናል ናይ ቅጥራን ጸርጊያ ምዘርጋሕ ሓደሰቲ ናይ

ጉሓፍ ቢደኒታት፡ ምጽጋን ንምዕባታት ማይ ኣሃዱ መጥፋኢቲ ሓዊ ብክቐሙ ሰብን ምዃንን ምዃናልን ኣብታት ከተማ ምዃናልን ካብቶም ብቐጥታ ተታሒዞም ዘለዉ ምዃናም ኣበረህ።

ኣብ ዝተሰራዘ ዓመት፡ ኣብ ልምዕት ማይ ምዃናል ግዳይ ከምኡውን ንዋራታት ሕጥን ሰርካንን ብዘተኻደረ ስራሕ ኣብታት ከተማ ምዃናል ካብ ዝወጸ

መደብ 83 ማእታዊት ከምኣተማሰሪ ጽሬት ከተማ ምዃናልው ደማ ብዘጠበኡ ዝተኻደረ ወራራታት ጽሬት ኣደማኒ ከምዘሰራ ሓበረ።

ተሳተፍቲ ቅብሊት ሃልኪ ማይን ኣለክትራንን ኣብ እዋኑ ክሰድ፡ ኣብ ንቐሕ ተሳኽፎ ኮም ዝተመሰረተ ንዋራታት ምክልኻል ዝኾኑ ብዘወገዘ ክቐጽል ተሓብዮም።

ብዘይካ ሰኑይ መዓልታዊ እትሕተም ጋዜጣ

ዋና ኣስናዳኢ
ኣስናዊ ተኽለማርያም
ቁ.ስ 116266 / 201820(2220)

ቦርድ ምስንዳእ
ብርሃን ምሕረት-ኣብ
ዮሴፍ ሃይለማርያም
ምሉእ-ብርሃን ሃብተገብርኤል
ኤርምያስ ገብረልዑል
ሺሃብ ኣርኢያ
ቁ.ስ 201820 (2214)
ፋክስ፡ 127749 - ቁ.ሳ.ጳ. 247

ምዝርጋሕ ጋዜጣ
ቁ.ስ. 200454-07121322
ምልክታ
ቁ.ስ. 125013 - ቁ.ሳ.ጳ. 1284

ለይ-ኣውት
ኤድን ሃብተ-ኣብ ሰማያዊት ሓይለ-ኣብ
ሳምራዊት መለሰ ሳራ ኣለም
ሊድያ ስልጣን

ኣገደሰቲ ቴሌፎኖች

ሆሽፒታል ሓሳቡ 18 54 00
ሆሽፒታል ኦሮታ 20 19 17
ፖሊስ ኤርትራ 12 77 99
ኮርፖሬሽን ኣስተራሽ ሰቲ 12 22 22
ፋርማሻያ ቁ. 1 127565
መጥፋኢቲ ሓዊ 202099
ማሕበር ቀይሕ መሳቀል 154633

ለማ መደባት ERI-TV

ሰዓት	መደብ
12:00	ደክመንታሪ
12:30	ዘና ትግርኛ
12:50	ማህደር
13:30	ዘና ዓረብ
13:40	ብምክንያት ቦዓል ልደት ኣብ ጃባ ዝተኻደረ ባሕላዊ መደብ
16:25	ፓኖራማ
17:10	ናላይ መደብ
17:40	ህርመት
18:35	ማእዘር
20:00	ዘና ትግሪ
20:30	ናላይ መደብ ባህሊ ሳህ-(ብትግሪ)
21:00	ዘና ትግርኛ
21:25	ዓባይቲ ዳለማኣዊ ናጻሜታት 2018
22:00	ዘና ዓረብ
22:30	መላምሕ
22:30	ዘና እንግሊዝ

አብርሃም ዘርአይ

ኢርትራ፡ አብ ቀርኢ ኣፍሪቃ ብዘዋ ስነ-ፈጣሪ ኣብ ምዃን ሓገሩ ካብቲ ኣገዳም ሞታዊ-ፍንጽ ነፍሱ ስልጣኑት ጸላዊና ኣውራጃ ነገር እዩ፡ ከም ኣኩል እዞም ወርሻታት ከኣ ሓደላ ሞታዊ መልክዎም ዓብዮም ክኣብ እዚ ዘለዮ መድረኽ ዘመናዊነት ብደህታት ዝተፈለዩ መድረኻት ሓልፎም ኣብ ዝተፈለዩ ቦታታት ይርከቡ፡፡ ሓደ ካብዞም ደንቂ ኣብቲታት ስልጣኑት ነገርና ካብ ልምድታትን ኣገልግሎትን ሓደላ ገምገማን ኣድባራትን ተፈልዩ ዘደርሓ ትሕዝቦታት ኣብ ብራናታት ማእዘ ዝሄረ ጽሑፋዊ ሓደግታት እዩ፡ ሓደላ ኣድባራትን ገምገማን ነገርና ሞታዊ-ፍንጽ ሓገሩ ወን ስዒሞም ብገጽ ዘይፍሰጡ ኣብ ብራናታት ዝሄሩ ጽሑፋዊ ትሕዝቦታት ዓብዮን ይርከቡ፡፡ እዞም ኣብ ሓደላ ኣድባራትን ገምገማን ነገርና ዝርከቡ ሞታዊ-ፍንጽ ብራናታት፡ ምስ ሞታዊ ምህላ ስፍራታት ማእዘ ተሓሳሲ-ዝርከብ ባሕር-ግዳምታዊ ትሕዝቦታት ሓዘሎም ይርከቡ፡፡ እዞም ወጽኢት ቅርኩ እንግሊዝታት ዝኾኑ ብራናታት ማእዘ ብዘለዎም ክኣደ (organic) ትሕዝቦታት ምስ ንውሓት ማእዘ ናይ ፅንዓት ሓደግ ዘገለጸዎም እዮም፡፡

በዚ ምክንያትከ እኣ ስድመ ዘዩ-ሓደላ ብራናታት፡ ጽሑፋዊ ትሕዝቦታት ገምገማን ኣብ ዝተፈለዩ እዋናት ናብ ሓደላት ብራናታት ብዘተሰማደ ስፍራታዊ ኣገደቡ ክረጋገጹ ኣረጋገጸ እዩ፡ ይኹን-ምርኢ ምህላ ስፍራታት ማእዘ ንልዕሊ 2000 ዓመታት ከይተሰመጠ ብምጽንሕ፡ መቐለን ምህላን ሞታዊ መሳርሕ ምድላው ብራናታትን ምህላን ዝኾመድ ጽሑፋዊ ትሕዝቦታት ምስዚ ፍጻሞታት ከምዝተሓሰሩ ይግለጽ፡፡ ስፍራታት ማእዘ ኣብ 4ይ-5ይ ክፍለ-ዘመን ዘለዎ ህላው መልክዕ ከምዝነበሩ ኣብ ዳኢረዎይ ዘመናት ብፍላይ ከኣ ካብ 12-17 ክፍለ-ዘመን ምስ ምህላ መሳርሕ ምድላው ብራናታት ኣብ ማእላይ ዘመን ወርቃዊ ዘመን ከም ዘነሳረን ዝተፈለዩ ተመራመርቲ ይሕብዩ፡፡

ኣብ ነገርና ዝርከቡ ሞታዊ-ፍንጽ ገምገማን ኣድባራትን ዝተፈለዩ ትሕዝቦታት ዘለዎም ኣብ ብራናታት ዝሄሩ ጽሑፋት ማእዘ ዓብዮም ይርከቡ፡፡ ጂዮግራፊካዊ ለዘኒ፡ ዝተሓሰሩ ተመራመርቲ ስፍራታት ማእዘን ታሪኽን ከም ዝገልጹ ሞታዊ ገምገማ ደብረ-ሊዮስ ኣብ ነገርና ዝጠብኡ ኣብ ብራናታት ዝሄረ ጽሑፋት ማእዘ ዓብዮ ከም ዘሉ ይሕብዩ፡፡ ብፍልኢ ወገኑ ጃሰክ ተግባራዊነቱን ማእላይ ገርሰርኡን ዝተሓሰሩ ተመራመርቲ ኣብ 1994 ዘሰረዙ ጽሑፍ ከም ዝሕብዩ፡ ሞታዊ ገምገማ ደብረ-ሊዮስ ሃም ብወሓድ 84 ብራናታት ኣብ ትሕዝቦታት ዓብዮ ከምዝሰረዙ ይፍለጥ፡፡ ኣብዞም ሞታዊ-ፍንጽ ገምገማን ኣድባራትን ነገርና ዝርከቡ ሞታዊ-ፍንጽ ብራናታት ማእዘ ክጽኑ ሃይማኖታዊ መንፈሳውን ኣገልግሎት ዝህቡ ትሕዝቦታት ኣብ ታሪኽ ኢርትራ

ኢርትራዊነቱ ቤተክርስቲያኑ ታሪኽ ስፍራታት ማእዘ ታሪኽን መቐለ ኣመጥኦላ ዝተፈለዩ ሞታዊ ... ወዘተ ኣገዳሲ ተራ ክጸውዑ ዝፍኡ ጽሑፋት ሓደግ-ብምህላ ስፍራታት ገላሕ እዩ፡ መቐለ-ኣም እዞም ብራናታት ኣብ ዝተፈለዩ ዘመናት እናተቐደሙ ዝመጹ ምዃናም ዝገለጹ እኣ እንተኾነ ኣብ

ባሕር ወርሻታት ታሪኽ ስፍራ ... ወዘተ ዝርከቡ እዮም፡፡ ሞታዊ መሳርሕ ብራናታት ማእዘ ከምኡ ደማ ዘለዎም ታሪኽ ኣገዳሲ ምስ እንግሊዝታት እዞም ሞታዊ-ፍንጽ ገምገማን ዓብዮም ዘለዎ ብራናታት ማእዘ ደንቂ ኣብቲታት ባሕር ወርሻታት ነገርና ደንቂ ጸላዊናን ምዃናም ምፍላጥ ይደሊ፡፡

ባሕር ኣብ ነገርና ክጽኑ ምልላይን ምህላን ኣብ ዝተፈለዩ ሞታዊ-ፍንጽ ኣድባራትን ዘለዎ ኣብ ብራናታት ዝሄሩ ጽሑፋትን ኣድባራ ናይ ምዃና ስራሕን ስምቀት ዘለዎ መጽናዕትታት ኣይተከበሩ፡፡

ደንቂ-ምርኢ ኣብ ዘርፍ ሞታዊ መቐለን ኣመጥኦላን መሳርሕ ምድላው ብራናታት ማእዘ ከምኡ ወን ታሪኽ ትሕዝቦታት ዝገለጹ መጽናዕቲ ኣገዳሲ እዞም ሞታዊ-ፍንጽ ወርሻታትን ምስ ኣብ ቀርኢ ኣፍሪቃ ኣብ ተመሳሳሊ ትሕዝቦታት ዝደድ ዘሉ ስርሓት ብምዃን፡ ኣፍልጦና ክሰብዩ ዘፍልጥ እዮም፡፡ ክንዲ ዝኾነ ኣብዚ ዓብዮ፡ ሞታዊ መሳርሕ መቐለን ኣመጥኦላን ምድላው ብራናታት ማእዘ ምስ ታሪኽን ባሕርን ኣገዳሲ ተሓሳሲ ሓደግ መሳርሕ ስራሕ ኣለ፡፡

ሞታዊ መሳርሕ መቐለን ኣመጥኦላን ምድላው ብራናታት ማእዘ ምርከብ ዝገለጹ መጽናዕታት ኣብ ዘርፍ ሞታዊ ጽሑፍን ምውቃብ ገጽ እዞም ብራናታት (writing systems and painting of layers) መሳርሕ ምድላው ገጽ ብራናታት (construction of book blocks) ከምኡ ወን መሳርሕ ምስቲ ኣብ ገጽ እዞም ብራናታት (binding process) ይደድ፡፡ ብራናታት ማእዘ ካብዞም ኣብ

መበልን ኣመዓባብላን ጥበባውን ታሪኻውን መስርሕ ምድላው ብራናታት ግእዝ

ኣገዳሲ ኣወርኣ ኣብ ተመሳሳሊ እዋን ዝተፈለዩ ብራናታት ዝልዩም ሓደላ ኣብቲታት ኣለ፡፡ እዞም ፍልጣፍ ብፍንዒ ኣብ ዝተፈለዩ መሳርሕ ኣገደቡ ምድላውን ኣብ ዓይነትን ንመሳርሕ ምድላው ናብ ሞታዊ ዝመጹ ቅርኩን ከምዝመጸጸ ይግለጽ፡፡ ብራናታት ማእዘ ብፍንዒ ካብ ቅርኩ ኣግል ከምዝተፈለደ ዝተፈለዩ ምጽኢታት ይሕብዩ፡፡ ብፍልኢ ወገኑ ብራናታት ማእዘ ብተዋሃድ መሳርሕ ናይ ምድላው ኣገደቡ ዝተሓሰሩ ከይፍንዒ ሓደላ ከምዝተፈለደ መሳርሕ ዘይተከበረም እውን እዮም፡፡ እዚ መሳርሕ ዘይተከበረም ኣብ

ተርጓሚታት ምስ ዝርከቡ ምህላን ጽሑፋዊ ሓደግታትን መሳርሕ ምድላው ብራናታትን ኣብ ማእላይ ምህላን ስልጣኑት ኣልን ሰሜን ክፍል ቀርኢ ኣፍሪቃ ኣብ ምድላው ብራናታት ማእዘ ኣብ ነገርና ምህላን ኣብዞም ልዕል ኣለዎ ዝተጠቐሱ ቦታታት ዝምህሉ መሳርሕ ምስቲ ኣብ ገጽ ብራናታት ማይ ምውቃብ ኣብቲታትን ብምጽገር ተመሳሳሪታትን ፍልጣፍን ክርከቡ ይደሊ፡፡ ክንዲ ዝኾነ ሓደግ መሳርሕ ምህላን እዞም ሞታዊ ኣብ ዘርፍ ክሰብዩ ሓደላ እዩ፡፡

ካብ ብዘፍሰሩ ኣብ ሞታዊ መሳርሕ ምድላው ብራናታት ማእዘ ዝርከቡ ምስ ኣጠቓቕማ — ባሕር (adhesives) ዝተሓሰሩ መሳርሕ ኣገደቡ መሳርሕታት መሳርሕ ናይዞም ደንቂ ኣብቲታት ባሕር ወርሻታትን እዮም፡፡ ኣብ ገላ ገላ ጽሑፋት ከም ዝገለጹ ወጽኢት ኣትኩልቲ ዝኾኑ ስታርች (Starch paste) ዝህል ባሕር እዚ ሰላማዊ ምጽኢ ይፍለጥ፡፡ ብፍልኢ ወገኑ እዚ መዳይ ዘገለጹ ዝገለጹ መቐለን ትሕዝቦታት ካብ ኣትኩልቲ ዝመጸጸ ኮላታት (gums and gum resins) ምጽኢ ኣልኣት ጽሑፋት ይደሊ፡፡ ነዞም መሳርሕታት ምርከብ ብምርኢ እምበኣር ኣብዞም ብራናታት ማእዘ እዚ ዝተጠቐሰ ሞታዊ መዳይ ምርኢ መጽናዕት (physico-chemical surveys) ክገለጹ ኣድባራ እዩ፡፡ ብተመሳሳሊ ኣብ ገጽ ብራናታት ማእዘ ዝርከቡ ወገኑ ምህላን (decorative conventions) ከምኡ ወን ኣብ መሳርሕ ምስቲ ኣብ ገጽ እዞም ገጽ (book binding process) ዝመርኩ መሳርሕታት ኣብ ዘርፍ ሞታዊ ከርከብ እዚ ዘመናት ዘፍጸረ ደታዊ ፍልጣፍ ዝርከቡ እዮም፡፡ ኣብ መሳርሕ ምውቃብ እዞም ገጽ ብራናታት ማእዘ ዝርከቡ ትሕዝቦታት (motifs) ኣብ መሳርሕ ምድላው ብራናታት ዝርከቡ ሓደላ ግን ኣገደቡ ፍልጣፍ፡ ምጽኢታት ኣሕልን ኣጠቓቕማ ኣብ ጽሑፍን ምውቃብ ገጽ እዞም ብራናታት ዝርከቡ ዝተፈለዩ ሕብረ ዝህቡ

ሰላዚ ሞታዊ መዳይ መሳርሕ ምድላው ብራናታት ማእዘ ሓደ ካብዞም ኣብ ዘመናት ዝተጠቐሱ ኣገደቡ ባሕርን ስፍራታት ክኣሉት ሕብረ-ከብ ኣርትራ እዮም፡፡ ተመራመርቲ ጃሰክ ተግባራዊነቱን ማእላይ ገርሰርኡን ከምዝገልጹ ብፍንዒን ጸዓትን እዮም እዚ ሞታዊ ዝመርኩ ዝገለጹ ሰላዚ ክጽኑ ምህላን ስፍራታት ክኣሉት ክኣሉት ባሕርን ወርሻታት ሕብረ-ከብ ክሰብዩ ይደሊ፡፡

እዞም ደንቂ ኣብቲታት ባሕር ወርሻታትን ዝኾኑ ብራናታት ማእዘ ብዘተፈለዩ ምዃናታት ምስ ንውሓት ማእዘ ተሓሳሲ ኣገደቡ ክኣሉት ጽሑፍን ኣለዎ፡፡ ኣገደቡ ኣተግቓቕባ እዞም ብራናታት ዝተፈለዩ መሳርሕታት ዝመርኩ ከይፍንዒ ናብ ሓደግ ምዃናው ከፍለጥ ዘፍልጥ ዝተፈለዩ መሳርሕታት ምፍላጥ ከኣ ስፍራታዊ ኣተኩልቲ ምዃናታት ኣድባራ ይኸውን፡፡ ከድላዊ መጽናዕትታት ካብ ተሓሳሲ ምስ ተሓሳሲ ዘለዎ ሞታዊ-ፍንጽ ብራናታት ማእዘ ከም ዘገለጹ እዞም ደንቂ ኣብቲታት ባሕር ወርሻታትን ምስ ክኣሉት (organic) ትሕዝቦታት ዝመርኩ ኣብ ንውሓት ማእዘ ዝርከቡ መሳርሕታት (gelatinization process) ናብ ዝተሓሰሩ ዝተሓሰሩ ናይ ምዃናው መሳርሕ ከም ዘመርኩ ይፍለጥ፡፡ ዘይብጽብ ናይ ምዃናው ቦታታትን ዘይተግልጹ ናይ ምዃናው መሳርሕን እዚ ዝተሓሰሩ ባሕር ከኣታት ዝደርሑ ከይፍንዒ ምዃናው እዞም ሞታዊ-ፍንጽ ብራናታት ማእዘ እዞም ስራሕን ምዃናታት ዝልዩ እዩ፡፡ ኣብ ዝተሓሰሩ ዓመታት ዝተከበሩ ትሕዝቦታት እዞም ሞታዊ-ፍንጽ ብራናታት ማእዘ እዞም ስራሕን ምዃናታት ክገለጹ ዝገለጹ ምዃናታት ቀለል ተራ ዝገለጹም ኣይከሕን፡፡ ብምጽኢ ስፍራን ምርኢን ዝተከበሩ ናይ ዳጂታዊነቱን ማእላይ ስርሓት መሳርሕ ኣኣል ናይዚ ከይፍንዒ ክፍለጥ ይደሊ፡፡ ተራ እዞም ስርሓት ኣብ ናይ ምዃናው

ስልጣኑት ኣለን ይመሳሰሉ፡፡ በዚ ምክንያትከ እምበኣር ኣብ መሳርሕ ምስቲ ኣብ ብራናታት ማእዘ ዝርከቡ ናይ ምውቃብ ባሕርታት (decorative elements) ካብ መሳርሕ ምህላ እዚ ኢርትራዊ ኣድባራት ኣብ ቀዳማዊ ዘመናት ናይዚ ምህላ ከምዝገለጹ ይግለጽ፡፡ ብተመሳሳሊ መዳይ እዞም

ባሕርታትን ሞታዊ መሳርሕ ምድላው እዞም ኣኣል ባሕር ወርሻታትን ዝኾኑ ብራናታት ማእዘ ምርኢ ዘደሰና መዳይ እዮም፡፡ ደታዊ ኣተግቓቕባ እዞም ሞታዊ-ፍንጽ ብራናታት ማእዘን ኣገደቡ ምዃናው ዝተጠቐሙ ገጽታትን ካብ ብዘፍለጹ ምህላን መሳርሕ ምድላው እዞም ብራናታት ምፍላጥ ይሕብዩ፡፡

ስርሓት መሳርሕ ባሕር ከጽኑ ከይፍንዒ ምዃናው እዞም ብራናታት ማእዘ ተመራመርቲ ስፍራታት ታሪኽ ባሕር ወርሻታት ክኣሉት ምስቲ ሞታዊ-ፍንጽ ትርኢታት ከምኡ ወን ኣርኩቱ ሞታዊ-ፍንጽ ገምገማን ኣድባራትን ብምጽኢ ከምዝርከቡ ኣብ ቀዳላ ስርሓት ይደሊ፡፡

ብምትሕብባር ኮምፕሽን ባሕርን ስርሓትን ዝዳሎ ዓምዲ

ዕለል ምስ ታሪኽ

ጥዑምዝጊ ተሰፋይ

21 ክፋል

ቅድሚያ ዘመን ልደረሻን ጥቅሚያ ትምህርቲ ኣብ ሕብረተሰብ ኣርቲስቲ ተፈላጊ፡ ሕብረተሰብ ህጻናን ድልዳላን ትምህርቲ ንክገብዝም ዝሆዓ ድፍኢት ዝፈጠረ መድረኽ ነዩ። ካብኡ ንደሓር ሕብረተሰብ ኣርቲስቲ ኣብ ትምህርቲ ዝጠርም ርድኢት ውልቃዊ ጥራይ ዘይቱ ናይ ሓብ ርድኢት እናኾነ ኹዩ። ካብዚ ብዘቐለ ድሜ ዘማእቱን ዝመርኩን ሕገታት እንዳባ ከይተረፈ፡ ንትምህርቲ ከምዓውዲ ፍልጠትን ምዕላን ብምእማን ኣብ መዋቦም ደብዘርገሙ፡ ካብቶም ብዙሓት ሕገታት እንዳባ ንትምህርቲ ማዕረ ማሕበራዊ ፖለቲካዊን ቁጠባዊን ሕገታት ብምህራዕ ሚዛን ዝጠብቃ ኣለው። ኣገዛዝ ትምህርቲ ኣብ ስርዓት ሕገታት ሕብረተሰብ ከምዝኣቱ ኮይነ። ንኣብነት ሕገታት ስርዓት ሎገዲዋን ኣደግና ተግባሮቲ ኣብ ዓናቕጽ ሕገታቶም ብዘባ ኣገብዮትን ኣገዛዝ ትምህርቲ ኣሰራርሖም ይርብስ። ሕጊ ስርዓት ሎገዲዋ ኣብ ዘመነ ሃይሌ እስክንደር 1492 ዝተጻሕፈ፡ እቲ ሕጊ ኣርባዕተ ግዜያት ተመሓደሹ። ንራብይ ግዜ ዝተመሓደሱ እዋን ኣብ ዘመነ እምሊዝ ኣብ 1943 ነዩ። ኣብቲ ሕጊ ኣብ ዓገብ 79 “ቤት ትምህርቲ” ዝበል ዓገብ ኣሎ። እቲ ዓገብ፡ “ናብ ኩሉ ዓፄ ብኣልዮት ህዝቢ ቤት-ትምህርቲ ክሰራሕን ክቐውምን ግበኣኹ፡ ምናልባዊ ካብ ግዛቲ ያልማት ኣይገመጸኣን” ኣሉም። ዝቃወሙ ሰባት እንተተረገፉ ብእንቅ ሕጊ ክልከላት እዮም።” ድሕሪ ምላሕ ንዝጸበዘን ዝበደልዎን ክከሊሱም ናብቲ ንዘር መሓመድ ወይ ስርዓት ሕጊ እንዳባ ንክምህሉ ዝደፍኦ ሕገን ስርዓትን ትምህርቲ ሰፊሖ ይርከብ። ብምቕጻል ኣብ ኩላን ዓድታት ኣብይተ-ትምህርቲ ንክህልዎን እቶም ኣብኣን ዝህሁሩ ድሜ ዓቕምን ክኣለንን ዘለዎም መምህራን ኮይናም ንተማህሮ ኣብ ዝህል ደረጃ ዘበጽሑ ኮይናም ንክምረጹን ገዢ ብደረጃ ዓቕምዎ ዘህሁሩን ዘምሁሩን ብኣብር ደግሞ ስራሕተኛታት/መምህራን ክኸፍሉ ዘበድድ ሕጊ ነዩ።

ኣብ 1946 ስርዓት ኣደግና ተግባሩ ተህሊሖ ተኣዳሎ። እቲ ዝተመሓደሰ ሕጊ እንዳባ ኣብ ክፍለ 37 ዓገብ 313 ብዘባ ትምህርቲ ኣሰራሩ ኣሎ። ንኡ ድሜ ኣብይተ-ትምህርቲ ቡን ዓድታት ከምዝመሓደርኹ ዝውሉዓ ህጻናት፡ ኣወዓት ይኹት ኣዋልድ ንክመሓሩ ዝደፍኦ፡ ወለዶም ኮኡ ውሉዓቶም ንቤት ትምህርቲ ክሰዱም ዝገድድ ሕጊ ነዩ። ደግሞ መምህራን ዘህሁሩን ዘምሁሩን ደቂ ዓፄ ነቲ ወጻኢታት ናይ ትምህርትን መምህራንን ብማዕረ ተመደቡ ንክኸፍሉዎ ዝጸበዘን ዘበድድን ሕጊ ነዩ።

ካብዚ ብዘቐለ ኣብ ዕብዳን ምዕላን ድልዳላን ትምህርቲ ቁጠባ ወሂ ተራ ኣለዎ። እንተኾነ ግን ኣብዚ ሕብረተሰብ ሕጻናት ናይ ባሕር ንድልዮት ህዝቢ ኣብ ትምህርቲ ማእኸቻ ኣይነሳን። ንኣህጉራዊ ዝፈለገ ገደብ ኣብ ግምት ከጽእተወ፡ ብዝኣርእሱም ዓቕምን ብዝጸበዘን ንትምህርቲ ኣህጉራዊ ወሰኽሉ።

በዚ ምክንያት ድሜ ኣብ ዘመነ ልደረሻን ዝበረ ትምህርቲ ኣርቲስቲ ከምዝሓፈረ መሆኑ ወልደሚካኤል ምምሕዳር ክፍሊ ትምህርቲ ኣርቲስቲ ኣብ ሓምሻት ኣውራጃታት ኣርቲስቲ ዝተኸፈለ ነዩ። እቲን ንትምህርቲ ዘመሓደራ ዝጠራ ኣብይተ-ጽሕፈት ምምሕዳር ትምህርቲ ኮኡ ኣውራጃ ተማህኑ ኣክሲዛዊ፡ ሰራዊ ከረንን ቀይሕ ባሕርን ተሃሊን ደጽዎን ነደረ። ምሕደራ ትምህርቲ ኣብ ኣውራጃታት፡ በዚ ጥራይ ዝተወሰነ ኣይነበረ። ኣብ 1956 እታ ኣብ ትሕቲ ኣውራጃ ከረን ዝበረት ኣቐርጾት ከም ርእሳ ዝኸኣሉት ምምሕዳር ኣውራጃ፡ ምምሕዳር ትምህርቲ ኣውራጃ ኣቐርጾት ቐመዩ። ብድሕሪዚ እውን ምስ ዕብዳን ኣሰመራ ተራእዩ ኣብ 1960-61 ከተማ ኣሰመራ፡ ካብ ኣውራጃ ተማህኑ ተፈልዮ ከም “ኣውራጃ ኣሰመራ” ተሰማየ። ካብዚ ብምህራን ካብ 1960-61 ንደሓር ሽዓቶት ምምሕዳር ትምህርቲ ኣውራጃታት ክፍሊ ትምህርቲ ኣርቲስቲ ዝበራ፡ ሽወዓት ኣውራጃታት ትምህርቲ ቡራቲ።

ብዘባ ትምህርቲ ኣርቲስቲ ብህሊ ክበረዝ ከክኣል ንሕብረተሰብ ትምህርቲ ዝጠርፈን ከም ነጥብ-መቐደሮ ዝረጸጸ ካብ ዕብዳን ወተሃደራዊ ስርዓት እምሊዝ ንደሓር፡ ካብዚ ቀስ እናበሉ ኣገዳሕት ትምህርቲ ኣብ ሕብረተሰብ ኣርቲስቲ ኣትዩ። በዚ እቲን ኣብ እዋን ልደረሻን ኣብ ኩላን ኣውራጃታት ዝበራ ኣብይተ-ትምህርቲ ዳርጋ ተመሓሊ ብዘኣ ነዩ። እቲ ፍልልይውን ምህቲ ናይተን ኣውራጃታት ጃጳጳጳጳዊ ኣቐማምጣ ዝተፈጥረ ሕጽረታት ክኸውን ይክኣል።

ካብ 1951-1952 ክኣብ 1961-1962 ዝበራ ኣብይተ-ትምህርቲ መምህራን ከምዚ ዝኸበሰ ብዘኣ ነዩ። ኣብ ኣውራጃ ኣሰመራ 17 ኣብይተ-ትምህርቲ ኣብ ተማህኑ 30፡ ኣብ ሰራዊ 27፡ ኣብ ኣክሲዛዊ 32፡ ኣብ ከረን ምስ ባሕር 30፡ ኣብ ኣቐርጾት 18፡ ኣብ ቀይሕ ባሕር (ምጽዋዕ ምስ ዓሰብ) 18 ኣብይተ-ትምህርቲ ነደረ። ንኣብነት ኣብ መሃን እቲን ዝጠከሩን ዝውሓደን ኣብይተ-ትምህርቲ ዝበረን ኣውራጃታት ኣክሲዛዊን ኣሰመራን እቲ ፍልልይ 11.77% ነዩ። እዚ ኣብ መሃን ኣብይተ-ትምህርቲ መምህራን ወይ ሕብረተሰብ ትምህርቲ ተፈጠሩ ዝበራ ፍልልይ ኣመና ብዙሕ ከም ዘይነበረ የርእ። ፍልልይ ንክፍሉ ብዘኣለ ግን ሕብረተሰብ ኣብ ትምህርቲ ዝጠርም ተገዳሕትን ኣቐርጾን እዩ። ካብዚ ወጻኢ ብዘኸፈን ባሕርን መምህራን ዝተመሓደሩ ዕድላት ትምህርቲ ኣይነበረ። እዚ ማለት ግን እቲን ኣብይተ-ትምህርቲ ንኸሉ ዝኣክሉን ዘወገን ነደረን ማለት ኣይነበረ። ነቲ ኣብ ዘመነ ጥልም ኣብ ምላእ ሃገር ዝበረ ክፍተት ወይ ፍልልይ ንምጽዋዕ ሰለ ዝተሰርሓሉ ሰኽፍታን ሕጽረትን ኣብይተ-ትምህርቲ ብመጠኑ ዘተድል ነዩ። እንተኾነ ግን እቶም ዕድላትውን ኣብ ከተማታትን ሓውሲ ከተማታትን ንዝጠሩ ህጻናት ጥራይ ዕድላት ይፈጥሩ ነደሮም ምህል ምዃን ኣይነበረን። መሆኑ መሓሪ

ወልደሚካኤል ከም ዝኸበሮ፡ ኣብ 1961 ክኣብ 18,025 ዝበጽሑ ህጻናት ንክመሓሩ ተመዝገቦም ነደሮም። ካብእም ዕድላት ትምህርቲ ዝረገሱ 5139 ጥራይ ነደሮም። እዚ 250.74% ብኸኸት ኣብ ዕድላት ትምህርቲ ህጻናት ኣርቲስቲ ከም ዝበረ የርእ።

ኣብ ማእከላይ ደረጃ ኣብይተ-ትምህርቲ ካብ 1952-1962 ከም ሓበራታ ዶክተር ኣብ ታዩ 5581 ተመሓሮ ማእከላይ ደረጃ ነደሮም። ካብኡቶም 798 ደቀእስተዮ ነደረ። እዚ ብምእታዊት 599.37% ፍልልይ ኣብ ጸታ የርእ። ከምኡውን ኣብቲ እዋን ክልተ ናይ ካልኣይ ደረጃ ኣብይተ ትምህርቲ መምህራን ጥራይ ነደረ። ካልኣይ ደረጃ ኣብይተ-ትምህርቲ ቀላሽን ልዑል መካን። ኣብ 1961-1962 ኣብ ቤት ትምህርቲ ቀላሽ 402 ደቂ ተሃሳብን 25 ደቀእስተዮን ነደረ። ኣብ ቤት ትምህርቲ ልዑል መካን ድሜ 393 ደቂ ተሃሳብን 28 ደቀእስተዮን ብኣፈሽኡ 795 ካልኣይ ደረጃ ደቂተሃሳብን 53 ደቀእስተዮን ነደሮም። እዚ ብምእታዊት 1400% ፍልልይ ጸታ ነዩ።

ኣብ መጽሓፍ ዶክተር ኣብርሃም ክክፈ ከም ዝኸበሮ፡ ኣብ መወጃታ ኣርብዓታትን መጀመርታ ተምህራንን ኣብ ኢትዮጵያ 500 ኣብይተ-ትምህርቲ መዞታ ነደረ። 560,000 ተመሓሮ መዞታ ደማ ይመሓሩ ነደሮም። ኣብ 1943 እቲ ሓዲ ሚልዮን ሺሊን ሃገራዊ ባሕር ዝበራ ኣብ 1950 ክኣብ 10,000,000.00 ሺሊን ምዕደ ይገልጽ። ብ1947 ዝተኣዘደ ካብ ዝኣተወን ዝወጽኡን ናይ ሽቕጥ ኣታዊታት ግዜ፡ ኣብ ርኩቕ ገጠራት ኣብይተ-ትምህርቲ ንክከረኡ ሓገዝ ነዩ። ንኡ ድሜ ኣብ 1960 ብሰላሳ ቀንዲ ምክንያታት፡ ብዘኣ ዝከረኡ ኣብይተ-ትምህርቲ ኣብ ኢትዮጵያ ንክገብሩ ሓገዝ፡ ምህሊ ዝተኣሰረውን ዝጠከሩ ሃገራት ኣፍሪቃ ካብ መዞታቲ ሓራ እናወጸኡን ኣብ ትምህርቲ ዝበረን ኣረዳድኦ እናተቐየረን ዝኸሰሉ እዋን ብምግብ ንፈለማ እዋን ኣብ ከተማ ኣዳሰ ኣብ ናይ ኣዳሰ ኣብ ውጥን 1961፡ ብዘበል ካብ 15-25 ግዛት ሚኒስትራት ትምህርቲ ኣፍሪቃ ዝተፈጸ ገባኤ ተኸዩ። ገባኤ ሽወዓት ኣገደሰ፡ ሰባታት ትምህርቲ ሃገራት ኣፍሪቃ ኣሰማራሎም። ብምክንያት እቲ ገባኤ ድሜ ንዝገረ ኢትዮጵያ ኣዘዩ ቦሃ ኩነት ኮይነ ከም ዝቐረበ ሚኒስትር ትምህርቲ ናይቲ እዋን ደሕብሮ። እቲ ብደህ፡ መዞታ ኣብይተ-ትምህርቲ ኢትዮጵያ ትሕቲ 5% ነደረ። ኣብ ማእከላይ ካልኣይን ደረጃታት ደማ ካብ 0.5% ንታሕቲ ዝጠሰ ነዩ። እቲ ገባኤ ኣብ ክልተ ዕድራ፡ ካብ 1961-1980 ዓ.ም ክበጽሑ ዝገበዘም ሹታት ሓገዶም ወጸኡ። ቡቲ ዝተኣገደ መደብ መሪሕ፡ ኣብ መዞታ ደረጃ ክኣብ 81,745 ክፍልታት ኣብይተ-ትምህርትን ነቲ መደብ ዘይዩ ብዘኣ ዘለዎም መምህራንን ደዳላይ ነደሮም። ከምኡውን ኣብ ካልኣይ ደረጃታት 18,333 ክፍልታትን 25,680 ተወሰኽቲ መምህራን የገደሱ ብምዃር ነዚ ንምዃር እቲ ዝኸኣሰ ባሕር ክኣብ ክንደይ ዓቢ ከም ዝኸውን ምዃን ኣይኸኣረ።

ካብ 1960 ንደሓር ዝጠከሩ

ሃገራት ኣፍሪቃ ካብ ባርነት መዞታቲ ሓራ ምወጻኡን ንትምህርቲ ባይታ ዝፈጠረን ነዩ። ካልኣይ ትምህርቲ ዝዘበ መፍትሕ ጸዐም መዞታ ቁጠባ ዝኾነ ብደህታት ናይ ምፍጥሰ እጃም ዝወገን ምዃን፡ ሕብረተሰብን ሃገራትን ከምኡውን ፖለቲካታት ዝኣመሓሉ እዋን ኮይነ፡ ሳልሳይ ደማ ዝተፈለሰ ሓገዝ፡ ትሓት ሕብራት ሃገራትን ካልኣትን ከም በዓል ዩኒፍሩ ዓባሊው ኤች ኣው፡ ዩኒፍሩ ከም ሃገራት ሰዊዳንን ካልኣትን ንትምህርትን ኣብይተ-ትምህርቲን ዝበህሉ ሓገዝ ሕዝብ ነዩ። እቲን ዝከረኡ ዝበራ ኣብይተ-ትምህርቲ መዞታ ደረጃ ኮይነ፡ ኣብ ርኩቕ ገጠራት ዝተደፍኦ፡ ማእከላይን ካልኣይን ደረጃታት ኣብይተ-ትምህርቲ ግን ኣብ ቀንዲ ከተማታት ኢትዮጵያ ከም በዓል ኣዳሰ ኣብ ነደረን ጀማን ዝኣመሰሉ ከተማታት ነደረ። ኣብ 1950 ክኣብ 560,000 ኣብ ኣብይተ-ትምህርቲ መዞታ ደረጃ ዝተመዘገበ ተመሓሮ ኣብቲ ካብ 1953 መጽናዕቲ ድሕሪ ምዞር ናይ ዓሰርተ ዓመት ስትራተጂ ዝተኣገደሉ ኣብ 1965 ዓ.ም 2500 ተመሓሮ መምህራን ክበጽሑ ዝበል ትጽቢትን ሕንጻዎን ኩፍ ምህሉም ኣብ መሃን ክኣብ ክንደይ ብኸኸት ከም ዝበረ ዘርእ።

ብኣገዳርዚ፡ ኣብ ኣርቲስቲ ዝፈለገ ዝበረ ሃገራዊ ባሕር ትምህርቲ ኣዘዩ ውሑድን ሰማውን ነዩ። እቶም ብውሑድ ባሕር ትምህርቲ ዝፈረዩ ተመሓሮ፡ ጽዑቅን ኣደማኦትን ብምዃርም ኣብ ጠመተ ኣተወ። እቶም 5581ን 795ን ኣብ ኣብይተ-ትምህርቲ ማእከላይን ካልኣይን ደረጃታት በደላም ዝጠሩ ተመሓሮ ኣብ ዓይኒ ሚኒስትር ትምህርትን ጥበብን ኢትዮጵያን ንገሰ ሃይለስላሴን ክኣተወ ግዜ ኣይወሰዱን። ተመሓሮ ካልኣይ ደረጃ ኣብይተ-ትምህርቲ ቀላሽን ልኡል መካንን ምህቲ ዝበረ ናይ ናብራ ኩነታት ይኹን ብዘኣ ድልዩቶም ካብ ትምህርቲም እናቋረጹ ናብተን ጥያ ዝህራ ዝበራ ኮላጃት ኢትዮጵያ ክመሓ ይኸዩ ነደሮም። ናብ ኢትዮጵያ ምክንያት ምክንያት ዝኸሰሉ ኩነታት ነዩ። ንኣብነት 1951-52 ዓ.ም ዓመታዊ ባሕር መዞታ ሰራሕ ክፍሊ ትምህርቲ ኣርቲስቲ 138,958.00 ሺሊን ነዩ። ኣብዚ ተመሓሮ ዓመት 1951-52 ደማ ን170 ተመሓሮ ናይ ሓንቲ ቤት ትምህርቲ ጃኦል ዊንጌት ኢትዮጵያ ዓመታዊ ባሕር 482,802.00 ሺሊን ነዩ። እዚ ብምእታዊት ክኣገር እኸሉ፡ ዓመታዊ ባሕር ቤት ትምህርቲ ጃኦል ዊንጌት ካብ ናይ ክፍሊ ትምህርቲ

ኣርቲስቲ ብ247.44% ይዓቢ ነዩ።

እዚ ኮይነ፡ ዓበይቲ ናይ ትምህርቲ ዕድላት ንምርካብ ገዕዞ ናብ ኢትዮጵያ ዘይተርፍ ነዩ። እቶም ኣብ ኣርቲስቲ ብውሑድ ባሕር ዝተማህሩ ኣብ መዞል 50 ዓመት ወርቃዊ እየብልዩ ምምህራት ቤት ትምህርቲ ቀላሽ ኣብ መጽሐት ሓረግ ከም ዝሰራፈ “ዝኸኣሰ ፍሳዝ ስብዓቲ” ብዘበል ኣርእሱ፡ ብጠባዕ በኻ ዝተጻሕፈ ኣሎ። ኣብቲ ጽሑፍ ካልኣይ ደረጃ ትምህርቲም ዝዘዘመን ልዑል ነጥቢ ዘምጽኡን ኣርቲስቲውያን ወተሃደራውያን መካንን ንክኸኡ ኣብ ቤት ትምህርቲ ወተሃደራዊ መካንን ሃረር ንክኣተወ ብሰርዓት ንገሰ ሃይለ ሰላሰ ድፍኢት ምንዩ ይገልጽ። ካብቶም ጽዑቅ ተመሓሮ ድሜ ፍሳዝ ስብዓቲ ነበረ፡ ንኡ ብዞይታ ኣብ ቤት ትምህርቲ ሓይሊ ኣዳር ቢሻፍቲ ደብዳቤት ተማህረ። ትምህርቲ ወፃኢ ኣብ ናይ መወጃታ ልምምድ በረራ እኸሉ፡ እታ ክራት ብደሃንቲ ተቃጽሎ። በዚ ድሜ ንኡ ዓረፈ።

እዚ ጥራይ ዘይቱ ትምህርቲ ካብ ተምህራን ንደሓር ኣብ ገጠራት ደሰኡት ነዩ። ንኡ ንምክፍን ኣብ ጥያ ምምህርን ካልኣት ተመሓላፊ ጥያታትን ናብ ኣርቲስቲ ዝቐንጸ መደብ ጥያ ትምህርቲ ቀላሽታ ዓበዩ። ነን ብጠከሊ ዝኸኣሰ ዝበራ ኣብይተ-ትምህርቲ ኢትዮጵያ ንምክፍን ዝገበረ ሕጽረት ጥያ ምምህርን ንምዕላን ካብ ኣርቲስቲ ናብ ኢትዮጵያ ከይደም፡ ሓምሲ 12 ዓክምበ 1959 ኣብ ዝተኣተመት ጋዜጣ ዘመኑ ካብ መምህራን ኣርቲስቲ ክፍሊ ትምህርቲ ኣርቲስቲ ዝወጽኦ ሓበራታ ኣሰራሩ ኣሎ። ኣብታ ጋዜጣ ካብቶም ንኣርባዕተ ዓመታት ናይ ምምህርን ጥያ ንክመሓሩ ኣብ ምድሃው መምህራን ሃረር፡ ንመጀመርታ እዋን መርመራ ዝተሓፋ 10 ሰዓታት ተመሓሮ፡ ሰደድ መሓመድ ሰይቅ ጸጋይ ተኸዩ ዝበራርዘን ተሰፊሞኡል ብሕራት ተክላይመዮን፡ ሕድራይ ክበሮም እሰጠ፡ ናብ ተሰፊሞኡል ዓብይተ-ሓረር መሓመድ ነር፡ ክፍላዘነሱ ኣድሓናም ኒገሽ ተሰፊሞኡልን በኻ ኣሰናን መርመራ ከም ዝተሓፋን ናብ ክፍሊ ትምህርቲ ኣርቲስቲ ክርከብን ዝኸበረ ምልክታ ወጽኦ ነዩ። ሰለዚ፡ እቶም ጽዑቅ ተመሓሮ እናተሓረዩ ነቲ ኣብቲ ሃገር ዝበረ ክፍተት ጥያታት ይመልኡ ነደሮም።

መም. ኢዮብ ርእሳም ህዝቡ ርክቡ ሚኒስትር ትምህርቲ ይቐጽል . . .

ልቦናን ፍልስፍናን

ሳህላዊ ክፍል

ምሉእ-ብርሃን ሃብተጉብርኤል

“ሐላፊነት ምሳሌ መገዳደር ይፈቀድልህ፤ ለሀገሪታችሁ ምኅን ግን ምክትል ይፈቀድልህ” – አንድ ወላጅ

“ከሀገሪቱ ገዢነት ላይ ከሚገኝ ግዴታዎች በኋላ ከሀገሪቱ ወደ ከፍተኛነት ሐላፊነት አላት” - ቻን ፓላንታን

“ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ሰውነትህ?”

“አሁን ተራ ከሆነ እንደ ተወለድ፤ ተራ ከሆነ ከሞት እንደ ደግ ሆኖ?”

“ሐላፊ ከሆነ ገዢነት አለ ደኖ?”

“እው ግንኙም ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ሐላፊነት?”

“አሁን ተራ ከሆነ እንደ ተወለድ፤ ተራ ከሆነ ከሞት እንደ ደግ ሆኖ?”

“ሐላፊ ከሆነ ገዢነት አለ ደኖ?”

“እው ግንኙም ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

“ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው? ከሆነም እንደሆነው ሐላፊነት ምን ማለት ነው?”

ዘመን ናይ ህይወት መምርሒታት ወጽኦት አባሉ እብራክ ስለ ዘገኙ፤ ብዙሃኑ ምክርባት ክብር ዘይተባላሉና ናብ ዘሓሰቡኹ ሹቶ ክኣብ ዘተጽዎምኹን ነቲ ሐላፊነት ብምሳሌ ጥራይ እንደሆነ ጉዳይ ነሞ ዘይሓሉ ግልጽ ኣሉ። እወ ክኣም ክስተታት ኣብ ትሕቲ ቀጽጽርና ኣወዳልና ገዱ ርእሰ ብዘቐንት ምሥራሕ ክኣብ ዘገኝልና፤ ወጽኦታውያን ካብ ምዃን ዘሃንጽዎና ዋላ ሓደ መሳርዒል ክህሉ ከቶ ኣይክኣልን እዩ።

መዘከርና ኣብ ክበና ምስ እንፈልግዎ ሰብ እንዘበኝም ናይ ሓደሕድ ርክብ ዘይተባላሉ ግብረ መጻሕፊ ገጠመና ክኸውን ይኸኣል እዩ። ንኣብነት ነሞ፤ ግርጌና እንጌትዎ ንሕጹ ጸበቕ ኣመላኻኹታ ነሞ ዘለናን ጸገሙ ነሞ እንርድኡን ናብሉ ቀሪቡ ግብረ፤ ድኽን እምበር እቲ ወልቀ ሰብ እቲ ኣብሉ ዘለና ቅነሶ ኣመላኻኹታ ብኣለታዊ ጎድኑ ተረዳኡ ይበሉዎን ይተርቅዩ። ንሕና ደሜ ብዘይተሰብኹ ሸገሩ ስለ ዘጠቀና ብሕርቃን ተሳታፊና ገደባዊ፤ ግዜናና ዘይምርድዱ ተሓታቲ ገሑ ምዃን ግድ።

ከሉ ሻብ ነሞ፤ ምድር ሩፍታ ዝህገን ቅነሶ መገዳደር ገደርና ዋላ እንተ ወሰድናን ናይ ሰዋን ሰብ ኣብሉ ግዳ ኣይከኣልን። ጌረ እውን እዩ፤ እቲ ምክትል፤ ነቲ ጸሃዎ ዝጠረ እቲ ዘይምርድዱ ስለ ዘኸኣል እዩ። ነቲ ዘይምርድዱ እንጌትሉ ሽኡ ነሞ ናቲ ዓይነት ባህሪ ብምርኣይ ወይ ካብቲ ሐላፊነት ብምህምድ ዘይከኣል ምቕላል ኳን፤ ምስ እንቐርብ እዩ።

ባርዶናና ደምጽና ፍረ ገጽን ካልኣት ናይ ኣቀረብ ከኳንትን ብምቕደር ወይ ብምህርራይ ናብ እቲ ዘይሉ ወጽኦት ክበጽሕ ንክኣል ኣሉ። ከመደሲ ናይ ምርድዱ ትርጉሙ፤ እቲ ዘይሉ ጸበቕ ወጽኦት ኣብ ምርኣብ ስለ ዘኸኣል፤ እዚ ደማ ነቲ ሐላፊነት ብምሳሌ ክምዘገብ ዘክኣል ወጽኦት እዩ። ነሞ ወጽኦቲ ርክብና ዝሓሸ ብምዃር ነቲ ወጽኦት ምቕደር ዘክኣል ብቐንት ኣለ።

ሓደ ነጻይ ግደኡ እዩ፤ ደረጃ-ሓላ ካብ ዝህረ ትኣል ጠቐሰሉ ንክፍና ወሲኑ፤ ናይ ጠረታ ግዜ ምስ በጻልቲ ቤቱን ደቁን ክከልፍ ስለ ዘመርኡ ንኣራሕኡ ንክፍታዎ ሕቶ ኣቐረበሉ።

ወቶ ኣራሕኡ ዋላኳ ንሕቶሉ ብወታ እንተ ተቐየሉ፤ እቲ ጸሓይ ስራሕተኛኡ ንሓብሩ ይፍሉ ብምዃር ምሓር ጸላ ተሰምዖም፤ እቲ ኣራሕኡ ግድን ክወጥን ነሞ ዘለዎ ምስ ገዱ ርእሰ ስለ እተረዳድኡ “እምበርኪን ኣፋንጂ ካብ በጽኒ ሓንቲ ሃር ጥራይ ክሸገድ፤ በጽኻ ሓንቲ ሃር ሓላፊ ግብረሰ።” ክበል ተማእደኡዎ።

እቲ ነጻይ ግዳ ኣብ እዋን ምፍናወ ተወሃኺ ስራሕ ይገዛዝ ብምዃር ብወሕጡ ደሰ ከይቡ ነቲ ዝተተቶ ‘ሓላፊ’ ሰዋይታይ እናበለ ክህም ወሲኑ። ኣራሕኡ ደሜ “ካብ ስራሕ ቅድሚ ምፍናወኣ ሓንቲ ናይ መወጃታ ጽብቐቲ ግሪ ስርሓይ እዩ ብድሕሩ ብዘይወጸ ሕድር ከፋንጂ እዩ።” ኣለዎ።

ወቶ ነጻይ ተማር ኣራሕኡ ሪጸሙ ኣይተቀመጠሉን። ነሞ ሳቡ ብህታታ ግብር እዩ ኣይተቆጠቐ ብዘይታይ፤ ገደሩ ሓንቲ ሕማቕ ግሪ ስራሕ ኣረሳብዎ።

እቲ ኣራሕኡ ብሓደ ክኣል መገዳደር ነታ ግሪ ነሞ እትምህም ገደላዊ፤ ነቲ

ነጻይ ብዘኣከ ኣመሳኸን ደሜ “ስለ እቲ ምሳሌ ግዜ ኣብ ትሓይ ዘይናሕቶ ግሪ ሕጂ ዝረኣብኩ ግሪ ህዩብ ኣበርኪተልካ ኣለኹ።” ብምሳሌ መፍትሕ ናይታ ግሪ ብኸብሪ ኣረሳብዎ።

እቲ ነጻይ ቅድሚ ሕጂ ሪጸመዎ ብዘፈልጥ ኣገዘበ ነቲ ግሪ ብምህርሕ ብወሕጡ ምሓር እናተማሰ ነታ መፍትሕ ተረሳብዎ። እቲ ነጻይ ካብ መወጃታ ሐላፊነት ተሰምዖም እንተ ዘበርከ ነጻይ ካብ መወጃታ ስም ኣብ ዘበጸ ግሪ ምህረ ነጻይ። ሐላፊነት ዘይምሳሌ እምበር ክበድ ክህሪ እዩ ዘህበልና።

ብዘላ ሓደ ሃር ንክገዛዎ ብዘላ እቲ ሃር ናይ ግድን ኣተማኡ ፍልጠት ክህልዎ ኣለዎ ምስ ኣይከኣልን

ብዘተት ግደኡ ዘገኝዎ ሰብ ብሓደ ሃር ንክገዛዎ ነቲ ሃር ብዘርከ ክፈልጡዎ ትጽቢት ነሞ ዘይግበረሉም ኣጸዳጊም ይፈልጡ እዩም። ኣብ ክሲ ወፍ ደጃቕን ዘርከርን ሓፊታ ገዱ ርእሰ ከይቆም ካብቲ ሃር ነቲ ኣበጽ ሰቓሚ ዘኸኣ ክፍል ብኸመይ ብኣገዘበ ክገዛዎ ነሞ ዘክኣሉ ኣብ ምፍላጥ ወኣላታት እዩም። ብዘተት ኣብ ሳቡይ ሐላፊነት ዘርከቡ ወልቀ ሰብ ቀሪቡ እንተ ደኣ ኣጸኣሪዎም ኣብ ሓላፊ ጉዳይት ኣብዮም ኣወራ ኣገደሰቲ ፍልጠታት ኣምር ኣለዎም። ንኸላም ጉዳይት ብምቕት ይፈልጡዎ እዩም ምላሽ ግዳ ኣይከኣልን።

ኣብ ዝሓላ ክፍላት ኣርኣዮ ክኸኣና ይኸኣሉ እዩም ናይ ዘበልናም ሰብ ኣብሉ ግዳ ብምዃር ኣብ መገዳደር ዓወት ክምርኸ ነሞ እንክኣል ገለጽና ነጻይና። ነቲ መገዳደር ምዃንብ እቲ ቐንዲ ሞቕመ። ግዜና ስለ ዘቐጥልና እዩ። እዩም ኣርኣዮ ዘኸኣና ሰብ ሕወታት ግዜና ካብ ዘወሳይም ዘራገገሉ ሰጥምታት ብምንቃቕ ብምዃር ግዳ ብዘምቐኦ ኣገዘበ ሰጥምታት ብምህራን ኣብ ወሕጡ ሓጸር ግዜ ኣብ ሹቶና ክበጽሕ ንክኣል ኣሉ።

ካልኣ ሰብ ክህድ ዘይክፍል ግዜና ጥራይ እዩ። ሕወታት ሰብ ደሜ ግዜም ኣብ ምጥቃም ኣመና ወኣላታት እዩም። ምዃንቲዚ ኣብ ጠቐምቲ ጉዳይት ጥራይ እዩም ዘተካፈ። ዘጠቐምን ዘይጠቐምን ብዘገደ ሪገልም ስለ ዘለልዩ

ኣብ ዘይምልከም ጉዳይ ጦላቐቶቕ ብምሳሌ ግዜም ብኸነቲ ኣብዮኩን እዩም። ገሰይዎም ወሂዎ ዘኸኣ ጉዳይ እንተ ኣጋጠመዎምን ብዘላ እቲ ጉዳይ ናይ ምፍላጥ ሃርታ እንተ ሓደፈዎምን ግዳ ንወሕ ዘበለ ግዜ ወሲዎም የጽገዎም። ኣብ መጠሪታ ሽኦ ይማሓሉ።

ለቶ ብኸመይ ነሞ እትሰራሕ እንጌልጥ ሰብ ብጽቕዲ ክንደይ ንኸውን? ዋላ ሓንቲ ኣፍልጦ ዘይብልና ሰብ ዘበገፈና ክኸውን ንክኣል ኣሉ። ገሰ ወሕ-ዋት ደሜ ዘይገልር መልሲ ክህበሉ ይኸኣል ይኸኣል። መዘከርና ነታ መወጃታት መጥፈኡትን ኣለቲኡ ብዘገደ ክገዛዎም ንክኣል ኣሉ። ካብኦ ግደላ ምፍላጥ እዩ እንታይ ክከሰሰና ኣለ?

ሕወታት ሰብ ክፈልጡዎ ዘለዎም ዘይብሉምን ኣብ ምልዩ ኣበጽጦ ግዳት እዩም። ንሕና እውን ኣብ መገዳደር ‘ኣብ ሞቕሚ ምወዳልን’ ዘበሉ ሓሳብ ዘሉ ፍልልይ ብዘገደ ክገደድ ይገባዩ። ንኸላ ግዜና ኣብ ዘርከር ጉዳይት ኣብ ምዃር ከሕልፎ ንክኣል ኣሉ። ብኸኣል ወገን እውን ነሞ ፍረታት ጥራይ ብምልቃም ግዜና ክክብርን ንክኣል ኣሉ።

ሕወታት ሰብ ዘይተኣዱ ሓፊታት ብምዃር ንኣኣምርዶም ኣይጨቓዩምን እዩም። ምናልባት ገሰ ካብዮም ኣብ ስታገርድን ካልኣን እትማሓሩ ካብ ሰብ ጽብሰን ሰብ ምዘገደን ግደላ ብዘላ ስርዓት መሳሞር ኣለብኩክ ነምገዮር ዘፈልጡ ብዘተት ኣንጅራትን ሳይክኣትን ይህልዉ ይኸኣል እዩም። ይኸኣል ኣምበር፤ ሰብ ጽብሰን ሰብ ምዘገደን ግደላም ፍልጠት ብዘገደ ኣብ ሞቕሚ ብምወዳልም ዘይገደ ሕወታት ክኸኣ ክኣለዎ እዩም።

“ሐላፊነት ገዱ ርእሰ ክትወስድ ኣለዎ፤ ገዱ ጸሓይ ወቕቲ ... ክትወስዎ ኣይትኸኣልን ኣሉ። የግደላ ገዱ ርእሰ ክትወስዎ ብቐንት ኣለዎ፤ እዚ እቲ ዘበጸ ጸገሓ እዩ።” - ጽዮርን

“ሕይወት ንክገዛዎ እቲ ዘበጸ ትርጉም ዘህና እቲ እንወሳይ ሐላፊነት እዩ፤ ግዜ ሰብ ግዳ እንጌላን ሓንቲ ጥራይ ትርጉም ሕይወት ዘህና ይማሳከሩ።” - ጽዮርን ፕላንታን

ይቐጽል

አልማዝ ኣብ መንጎ ክልተ ሉል

ወተሃደራት ሰርዞ ደርገዮ ኣብ ክብ ጉሕዩማን ክብ ሸኻ ወዲብራትን ጠቐሊም ቅድሚ ምሕደራ ነቲ ክብ ካብ መንደራ እናመጽኡ እዮም ክከልዉ ዝወሰሉ ነደርም፡፡ እዮም ለርሲቲቲ ቅድሚ ቀትሪ ሰዓት 800 ደወፍኡ ድሕሪ ቀትሪ ሰዓት 400 ኮላ ገመንደራ ይኸዳ፡፡ ድሕሪዚ ዘሉ ሰዓታት፡ እቲ ቦታ - ቦታ ተጋደልቲ እዩ፡፡

ተጋደልቲ ደሜ እንከሰ ብኣደክልቲ ወይውን ብዋርዳ - ጸርጊዮ በቲኸም ካብ ናብ ምህራብ ምህራቕን ይዋደ፡፡ እንካሕብ እውን ግዚ ኣብቲ ቢሮክቲ ጎረታት ወይ ደማ ገና ኣብ ጸርጊዮ ከለዉ ድብዮብምር ወይ ምሽት ክወርዱ ከለዉ የጥቀሙም እዩ፡፡ ጸሓፊውን እንከሰ ካብ ልሳኡ ብዘረገ፡ እንከሰ ካብዮም ቀትሪ ኣብቲ ክብ ዝወሰሉ ዋርድያ ብዘዳሰ ሓቢራ፡ ተጋደልቲ ክሰዱ ከለዉ ተጽናቶ ክምክን ድብዮ ክዘርን ይፍትን ነዳ፡ እዩ፡ ክምክም ግን ዝኸል ኣይበረጽ፡ ተዋጊኦ ምሕላፍ ግድግዳ፡ ህዘበ እቲ ክብ፡ ከታታት ተኸታተሉ ነዮም ክሰዱ ዝደልዩ ተጋደልቲ ናይ ምሕር ሓላፍትን ሰኽምን ነዳዎዮ፡ ክሰዱ ዝደልዩ ተጋደልቲ ቅድሚ ጸርጊዮ ምሕላፍ መሬት ኣማን ደዩ ኣይፋሉን ኣጽጎው ምሕር፡ ኣብዚ እዮም ብረኻ ቢሮክ ዝወሰሉ ጎረታ - ዝዳ ምህታፍም ዘይተርፍ ነበረ፡፡

እዚ ጽሑፍዚ ካብ መጽሓፍ ተዘርታተይ ዝኸፍጸል እዩ፡ ኣብ ራሲማ 80ታት እዩ፡ እታ ልሳኡ ካብ ሸኻ ወዲብራት ጽሕፍ ሰማይ ምህራብ ኣብ ዘሉ ጎልጉልዮ ነደረ፡ ኣነ ካብዮም ምሓይ ዝገሉ መዋልተይኻም ኣብ ዲቕ ዝበለ ናይ ሻቡ ጸወታ ተጽማዶም ዝገሉ ዝደለዩ እንካይሩ ነታ ኣብቲ ሸኻ ምሕደም ናይቲ ክብ ኣተቐል እትወሰል በቐልና ግዝ ክሸን እዩ ነዳ፡ በቐሊ ንብረት ዓዲ እዩ፡ ናይ ዋናላ ዋራይ ኣይካታት፡ ከምኡ ሰላዊኹ ዝኸነ ብቐድሚኡ ዝጽኑቲ ሰብ ኮብከብዋ ግዝ ክኣቲ ጸርጊ፡ ናብ ክሸይድ ኣብ ፍርቂ መገዳ ምስ በጽጎኩ ብምዕዶ ሓዲ ሰብ ኮብከብዋ ክሸይድ ስለ ዝረኣኹም ንድሕሪት ምልሰ በልኩ፡ ካብ ፍርቂ መገዳ ተመለሰ ናብ ብደታይ እናሸድኩ ብሸኽ ምህራብ ደንበሎ ኣልና ብጽገወዎ ቦታ ሰላዊት ሰብ ብሰላዊ ኣሳገማ ናብቲ ዝበርኩዎ ገም ክመጽኡ ርኣኹ፡ ቦታ ዝበርኩዎ መገዳ እዮም ዝተልፉ፡፡

ደር እቲ ምስ ለርሲቲቲ ወዳልካ ምስ ተጋደልቲ ምሕደር ለማድኖ ስለ ዝበርኩ ንግሆ ከነ ምሽት ተጽጊም ጸሓፊም ተጋደልቲ ነዮም ለርሲቲቲ ክሸይደም ገርኢ ብምዝርኩ ንወልና ኣብ ልዕሊ እዮም ለርሲቲቲ ንወታት ነዳና እዩ፡ ከምታ ራሲማ ክንፈልገምን ክንሓድምን ከልና ዝበርኩ ወንን ትብንን ከምዚዳኩ ደር መዚገዮም ነበር፡፡

ብወሓዱ ተጋደልቲ ጠዋ ኣለም ክሸይሙ ሓደሎ መልቲ ተግዚብና ኢና፡ ሰዓታም ኣኸሊ ክወርዱ ከለዉ ንሕና ናብቲ ቢሮክ ጎረ ጎረዮም ዝወሰሉ ኢና እንድይቡ ብፍላይ ዘራክቲ ኣብ ዘይጣከሰሉ ሓጋይ ዋና ኣብቲ ጎልጉል ኢና ሻቡ ክንጸወት ኣርፍድ ወይ ንግደ፡ ሸውውን ሓጋይ ከዳኑ ኢና ኣብኡ ዝበርኩ፡ እዮም ለርሲቲቲ ካብቲ ዝወሰሉዎ ዘኾን ዕዳን ዐናታትን ዝበል ክወርዱ ርኣዮም እዩ፡ በቲ ንሕና ዝበርኩ ክብ ዝገሉውን ክኸዱ ብርጽ ተግዚበ ነበር፡፡ ንመንደራ መዘክተኡ ግዜ ብመካናኳ ዝኸዱ እንኮኹ ሳክቲ ዋና ብጽጊም ይኸዱ እዮም፡ መኪና ምሕደም ዘይካት ትወሰል ሰዓት ኣርካቡ መጽኢ እዩ ትወሰድም፡ ሸው መልቲውን ሓንቲ መኪና መጽኢ ጸጋናቶም ከም ዝኸደት እታ መኪና ሸፍንቲ ምሕደን ርግጽ ነደረ፡ ዋና ኣብቲ ዝጽብሉ ቤት-ትምህርቲ ሸኻ ወዲ ብረት ዘይካት፡ ኣብ ታሕቲ ኣብ ክብ እቲ ስምር ቀላማጥሳ ወራዳ ተጠውያ እዩ ዝደግፍን ሓዘዮም ዝኸደት፡፡

ነዮም ብምዕዶ ዝረኣኹም ሰላዊት ጸላ ዝኸደኩ ብወሰን መገዳ እልይ ኣለ ኣብ ሓንቲ ሶይ ዝበሉት እምኒ ደው ኣለየ ዝኸደኹም፡ ደር ኣባይ በጽሓፍ “ሰማዊት ማዕዘን ከመይ ወዳልካ” በሉ፡ ወትሩ ክረኽብና ሰማ መን ኣልዎ እዩ፡ ሓንቲ ጸልን ክልቲ ኣወግትን እዮም፡ እዮም ክልቲ ኣወግት ጸላ ተጎልበም ብታሕቲ ብረት ምዃና ካብ ተደጋጋሚ ዝልጥፍ ተጽጊምን እዩ፡ “ከደንዶ እዞን ለርሲቲቲ” በሉ፡ ኣይተማታክንን “እው” በልኩ፡ ክነን እሳምታ ዝርከብሉይ ኣኣደም ጎይዮ ብምዃር እናጨዘኹ፡ ካብኡ ገላሊ ዘከገሰ ኣይበረጽ፡ ቁልዓ ኣይበሉ ዓቢ ሰላም በልቲ እዮም፡፡

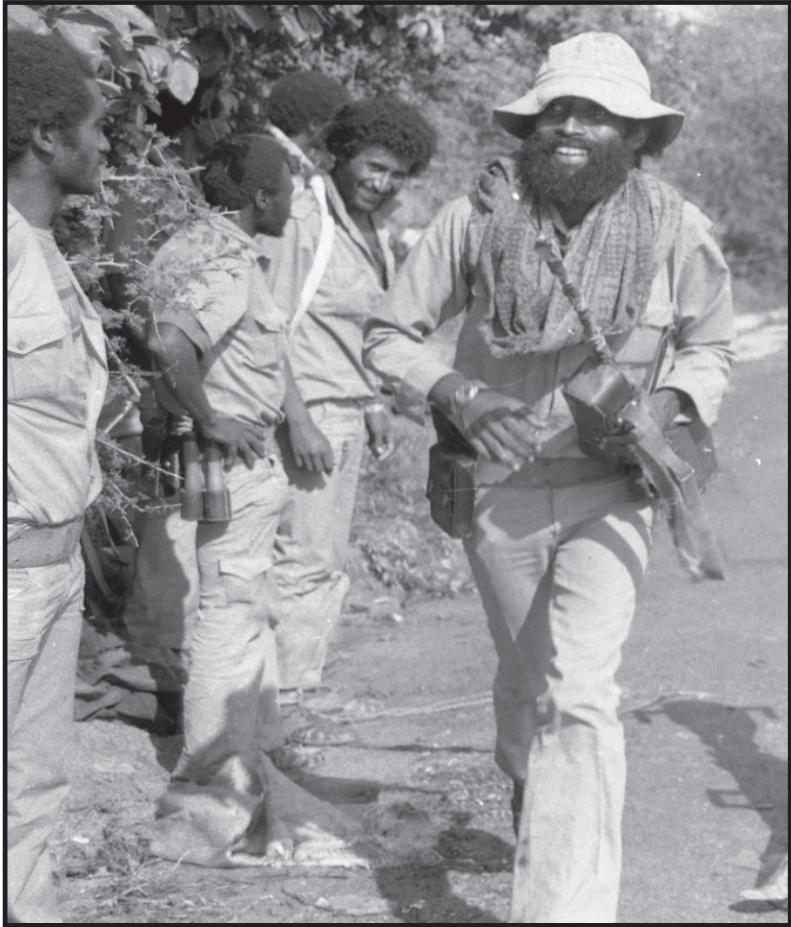
ተጋደልቲ ቁልዓ ኣልካ ምንጃቕ ኣይበርኩም፡ ዋላ ብምዕዶ “ሰማዊት መናጃሰ” እዮም ዝበሉና፡ ንሕና ደማ ብምዕዶ እንከርኢናም ናብታ ዝተልፉ

ከለዉ ከደድና ኣደም እንከደጨበጥና ባህ ይበሉና ኣይበርኩም ግድን ኣብ ዝረኣናም ጎይና ክንሓድምን ሰላም ክንበሉምን ኣለና፡ በቲ ሰዓት እቲ ሸኻ ወዲብራት ህድኣት ዓለለዋ ጸዋ ኣለ ነበረት፡ በቲ ሓዲ ካብቲ ሓዲ ሸኽ ናብቲ ሓዲ ሸኽ ናይቲ ሸኻ ኣብ ህልኽ ከም ዝሓተዉ ክልቲ ተቐዳደም፡ ክልቲ ኣፍራሰ ይቀዳደሙ፡ ኣብቲ ስምር ቀላማጥሳ ኣወጥፍ ጨቕጨቕ እናበሉ ካብ ዘበጸጉ ናብ መንደራን ናብቲ ኣግራብ ይወርዳ፡ በቲ ኣነ ዝበርኩዎ ደማ ጠላጠጦ ሰም ኣለን ነቲ ጎልጉል ብምምላእ ዝረኽቡ ይጸርፍ፡ በቲ ካልእ ወሰን ደሜ ኣብ ዲቕ ዝበለ ጸወታ ዝገሉ መርር መዋልተይ ጓሳ ሆ ይበሉ፡ መሬት ሰላም ዓለለዋ ሃዲኣን ሞረማን ነበረት፡ ኣመና ደሰ ኣብ ዝበል ሰዓታት፡ እዮም ሸው ሰላም ኣለሙኒ ዝተልፉ ተጋደልቲ ጸውሸዉ ከም ኣትፋም ካብ ዓይይ ተኸወሉ፡፡

ናብ መዋልተይ ምስ ኣምራሕኩ ኣብቲ ሰዓት እቲ ዘይተጸበኹም ሰማወ፡ ኣድራጋ ብኣደ ዝተራጀወ ጠያይቲ “ተርግሮ” በሉ፡ ልክዕ ምህቲ ምትኣሰ ናቲ ደማ ሸኻ ወዲ ብረት ናብ ስርግር ተቐየረት፡ እዮም ጸርጊዮ ክሰዱ ኣብ ዋቓ ጸርጊዮ በጽሓፍ ዝገሉ ገር ኣብ ዝገሉዎ ደው በሉ፡ መሪረኡን ዝተዘን ክከደኩ ጨቕጨቕ ዝዘለ ዝገሉ ኣወጥፍ ከክብ ዝገሉ ኣብረን ትም ኣለን ኣብ ሰማይ ኣወርገዉ፡ እዮም ክልቲ ኣፍራሰ ናብ ኣብሉም ኣይረኣኹምን፡ ጠላጠጦ ኣብ ሓዲ እንደገና በሉ፡ ወደም ጎረታ ጸወታኦም ኣቋደም ገለ ዘዘው ብምሃል ናብቲ ዝተኮሰ ዝገሉ ክጥምቲ ከለዉ፡ ገለ ደማ ግዝ ጉይያ ተተሓዘዎ፡ ኣነ ደማ ኣይይ ከፊተ ኣብ ዝበርኩዎ ደጃቕ ደው በልኩ፡ ከሉ ስርግር ከኡ፡ ከርጸኒ ናብ ዝኸል ጽሑፍ እዮም ብዋቓይ ዝተልፉ ተጋደልቲ ትኽሊ ኣለም ንቐድሚኦም ንገናዝ ገም ክሸይዩ ርኣኹም፡ በቲ ሓዲ ደማ በቲ ስምር ቀላማጥሳ ዝመጽኡ ብተካት ለርሲቲቲ እናተከሉ ናብዮም ተጋደልቲ ገም እናገደ ይሰበ፡ ብርግሮ መንገድ፡ ኣብ እግራቶም ከም ጽላ ዝሸይዩ ዝገሉ ጀጉ ዝደለብን ደርን ደርን ዝበልንውን ደር፡ ጽንክ ኣለ ሓንቲ ፍልይቲ ደምኢ ተኸሊ ተሰምዐ፡ ዋዚ መልሲ ስለ ዝመጽም እዮም ለርሲቲቲ በዋ በሉ፡ እዮም ክልቲ ተጋደልቲ ካብ ገይ ክኸወሉ ከለዉ፡ እቲ ሓዲ ዋና ተራዳ ጸሓፍ ሰላም፡ ከሉም ካብ ኣግንቲ ተሰወ፡ ተኸሊ ጸዋ በሉ፡

ወሽጢ-ሰማዊት-ገረገረ፡ እንኣርኣኹ እናሰማወኩ ናብ ሓዊ ዘሓተኹም ከዳኑ ስለ ዝኸደኹም፡ ብሕማቕ ሰምኒት ዝክል ብሽ ብሽ መጽኢ፡ ክኸዱ ዘይካልኩ ሰቕቕታ ወራ፡ ወሽጢ ክኸዱ ካብ ዝከደሉ ናብዮም ደር ክነን ጠለ ጠገን ኣኣዳማን ኮብከም መገዳ ገ ኣትሓዘመን ዝገሉ መዋልተይ ኣይተጽገበኩን፡ ዝኸነ ሰብ ለርሲቲቲ ከደንዶ ኣለም ሓይዮመኒ “እው” ከም ዝበልኩም እንከፈለ፡ ክኸዱ ክንደይ ከም ዝረድለይ ኣይጠፍኣን፡ በቲ ሓዲ ዋና ሰላዊትም ኣምላም ካብቲ ክብ ክኸወሉ ስለ ዝረኣኹ ቁሩብ ናፍታ ተሰምዒኻም ከደገጽ ጀመርኩ፡ እንኮኹ ብደታይ ከርክብ ሰገበ ሃይክ ከደክደኩ ሃንደዮ ተኸሊ ሰማወ፡ ብረን ምዃና ገመትኩ፡ ካብ ምሓር ኣብቲ ክብ ዝበርኩ ዝገሉ ተደጋጋሚ ወግኦት፡ እዚ ናይ ካላኸን እዚ ናይ ብረን . . ተኸሊ እዩ እናበልና ክንፈልዩ ክኣልና ነደርና ኢና፡

ኣምላም እናበልኩዩ ደገሙ

ተከሰ፡ እታ ተኸሊ ዋና ቀልጠፋ ተኸልፊት - ንሕና ደማ ግዝ ገሰ፡ ድሕሪታ ተኸሊ ደድሕራቶም ደቂ ብረካይ ክኸይድ ጸሓ ኣርክበ ኣበልኩምን፡ ኣብ ፍርቂ መገዳ ምስ በጽጎና - እዮም ለርሲቲቲ በቲ እዮም ተጋደልቲ ዝተፋዎ ሆ እናበሉ ክመጽኡ ርኣና፡ ኣብ ዋቓይ ዝገሉ ከልበ ኣንቃዕራ ገራ ናብኡ ገይሩ “ኢይ” በሉ፡ ሕማቕ ፋል ክኸውን ስለ ዘይደለኹ ነቲ ክልብን ኣውያቲን ጸሓኩምን፡ እዮም ለርሲቲቲ መኪና ብኡ ንብኡ መጽኢቶም መኪና ተጽዳኖም ሆ እናበሉ ከዳ፡ ኣብ ከባይ ዓዲ ምስ በጽጎና ደማ ካብዮም ካብ ሸኻ ወዲብራት ሸው ዝመጽኡ ሰብ፡ እታ ሳልሳይቶም ነዮም ክልቲ ተጋደልቲ ኣምላጦ ኣለ ሃይክ ምስ ራካቶን ብብራን ከምዚርከብኻም ከም ዝተሰወሰኑ ሰማወ፡፡

ከሉ ሰብ ጸጂ ተሰምዶ ብፍላይ ኣነ ኣረጋገጸ ዘይምዘሰይ ሓደ ክሰከወቐሳ ገበረላ፡ ምስ እኽለ ማይ ተወሰኸ፡ እቲ ጎይ ካብ ካልእ ፍልይ ዝበለ ጸጂ ዝበረሰላ በቲ እዮም ተጋደልቲ ምስ ሓተኒ ዝተብኩዎ ሓቢራት እዩ፡ ካብዮም መዋልተይ ዝኸነ ሰብ እንከደኩትውን ካብቲ ናቲይ ዝከፈልዩ ኣይምሰቡ፡ እዮም ወተሃደራት መኪና ተጽዳኖም ክኸዱ ሰላዊታናቶም፡ በቲ ደኸን በቲ ዋና እቲ ጎይ ዝተሰማኒ ክኸዱ ጸርጊ፡ ዝኸነ መሰዋሕቲ ናይታ ጅዮ ዝምዐ ገሁይ እዩ ነዳ፡ ዝከተኸደ ገ ዝተለፍቶ መገዳ ቦታ ናይ ሸኻ ፍጻሎ ነዳ ዘረ፡፡

እቲ ናይ ሸኻ መልቲ ናይቶም ለርሲቲቲ ንመንደራ ኣይዳዳ ዝኸነ ብደሊ ወይ ካብ ሸኻ ወዲብራት ፍትት ኣለ ዝምዕዶ ዘደናወር ዝገሉ፡ ብፍላይ ዝምዚ ከምዚ ቁልዓ ሓደሽ ተመክሮ፡ እታ ነዮም ኣብቲ ክብ ዝወሰሉ ክትወሰድ ዝመጽኦት ሸፍንቲ ኣራል መኪና ኣብ ታሕቲ ኣብቲ ስምር ቀላማጥሳ ወራዳ ዝተጠወናኩ ምክንያት፡ ካልኣት ጸጋና ስለ ዝመጽኦትዮ፡ ጎረታቶም ሓባኣ ኣብኡ ኣውራዳ - ሓባኡ ነዮም ኣብኡ ዝመጽኡ ኣብቲ ቤት-ትምህርቲ ዝጽገዩ ዝገሉ ጸጋና ከዳ፡ እዚ ምድንጋር እዚ ቅድሚኡ ዘይተጠቐመላ ወይ ዘይተመዘርያ ሰልቲያ ዝበረት፡፡

ኣነ ኣብቲ ግዜ እቲ እዚ ከፍንዘብ ዝኸደሉ ኣይበርኩን፡ ክኸዱ ካብ ሸው ካብ ብኣትዋተይ ብተጋደልቲ ዝተካቐቐኩዎ ዝበከከ ሰላዊታ ዋና ተጋደልቲ ክትጸኡ ከለዉ

ከም ሓቕፍተይን ኣሓቕቕቲይን ጥራይ ዘይካኡ ከም ተጋደልቲን ብምክንን ርኢን ጸጂ ክሰማኒ ጸርጊ እዩ፡፡

ዝጽኢኩ ዝዋርድያ ናብቲ ዓዲ ዝመጽኡ ለርሲቲቲ ፍናን ተሰምዶ፡ ህዘበ ኮላ ሰላ እናጠየም ክወፍርን ክኣቲን ግድን ከኣ፡ ዋና ተጋደልቲኽ ልቢ ህዘበ ከደራወሉ መላን ትም ይበሉ፡ ቅንይ ኣለም - ሓዲ ልሳኡ ኣብቲ ክብ ወዳለም ብጽጊም ንመንደራ ክጠሉ ከለዉ ሁግ በሉምን፡ ከሉ ግዜ ብመካና ኣይካትን ዝኸዱ ብጽጊም ዝኸዱ እዮን ነዳ፡ እዩ፡፡

ነቲ ናይ ሸኻ ልሳኡ ፍጻሎ እውን ኣብ ብርኽ ዝበለ ከደገፍ ምስ ገለ መቡ ብደገፍ ደኣ ርኣና፡ ሓዲ ብሕማቕ ወይ ብኣሃሪ ሰርኩ ዝል ጸዋ፡ ወተሃደር ማለት - ኣገባቕና ንፈልጦን ንጸልን ዝበርኩ፡ ሳልሳይ ርኣሱ ብዋቓይ ክኣልፍ ርኣና፡ ጸልን፡ ጸልን መኪና ብኡ ንብኡ መጽኢቶም መኪና ተጽዳኖም ሆ እናበሉ ከዳ፡ ኣብ ከባይ ዓዲ ምስ በጽጎና ደማ ካብዮም ካብ ሸኻ ወዲብራት ሸው ዝመጽኡ ሰብ፡ እታ ሳልሳይቶም ነዮም ክልቲ ተጋደልቲ ኣምላጦ ኣለ ሃይክ ምስ ራካቶን ብብራን ከምዚርከብኻም ከም ዝተሰወሰኑ ሰማወ፡፡

ከሉ ሰብ ጸጂ ተሰምዶ ብፍላይ ኣነ ኣረጋገጸ ዘይምዘሰይ ሓደ ክሰከወቐሳ ገበረላ፡ ምስ እኽለ ማይ ተወሰኸ፡ እቲ ጎይ ካብ ካልእ ፍልይ ዝበለ ጸጂ ዝበረሰላ በቲ እዮም ተጋደልቲ ምስ ሓተኒ ዝተብኩዎ ሓቢራት እዩ፡ ካብዮም መዋልተይ ዝኸነ ሰብ እንከደኩትውን ካብቲ ናቲይ ዝከፈልዩ ኣይምሰቡ፡ እዮም ወተሃደራት መኪና ተጽዳኖም ክኸዱ ሰላዊታናቶም፡ በቲ ደኸን በቲ ዋና እቲ ጎይ ዝተሰማኒ ክኸዱ ጸርጊ፡ ዝኸነ መሰዋሕቲ ናይታ ጅዮ ዝምዐ ገሁይ እዩ ነዳ፡ ዝከተኸደ ገ ዝተለፍቶ መገዳ ቦታ ናይ ሸኻ ፍጻሎ ነዳ ዘረ፡፡

እቲ ናይ ሸኻ መልቲ ናይቶም ለርሲቲቲ ንመንደራ ኣይዳዳ ዝኸነ ብደሊ ወይ ካብ ሸኻ ወዲብራት ፍትት ኣለ ዝምዕዶ ዘደናወር ዝገሉ፡ ብፍላይ ዝምዚ ከምዚ ቁልዓ ሓደሽ ተመክሮ፡ እታ ነዮም ኣብቲ ክብ ዝወሰሉ ክትወሰድ ዝመጽኦት ሸፍንቲ ኣራል መኪና ኣብ ታሕቲ ኣብቲ ስምር ቀላማጥሳ ወራዳ ዝተጠወናኩ ምክንያት፡ ካልኣት ጸጋና ስለ ዝመጽኦትዮ፡ ጎረታቶም ሓባኣ ኣብኡ ኣውራዳ - ሓባኡ ነዮም ኣብኡ ዝመጽኡ ኣብቲ ቤት-ትምህርቲ ዝጽገዩ ዝገሉ ጸጋና ከዳ፡ እዚ ምድንጋር እዚ ቅድሚኡ ዘይተጠቐመላ ወይ ዘይተመዘርያ ሰልቲያ ዝበረት፡፡

ኣነ ኣብቲ ግዜ እቲ እዚ ከፍንዘብ ዝኸደሉ ኣይበርኩን፡ ክኸዱ ካብ ሸው ካብ ብኣትዋተይ ብተጋደልቲ ዝተካቐቐኩዎ ዝበከከ ሰላዊታ ዋና ተጋደልቲ ክትጸኡ ከለዉ

ከርናዕ ተመሃሮ

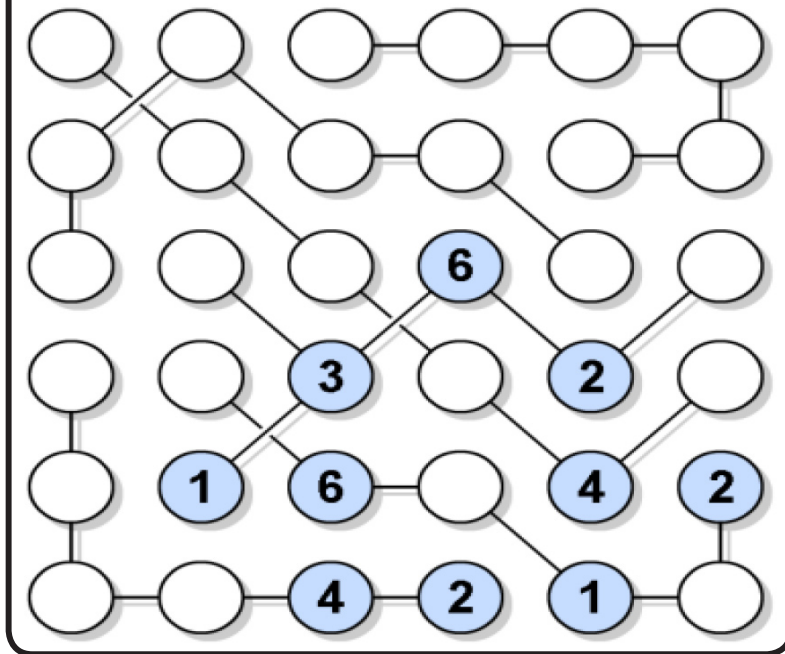
ሱራፌል ተስፋብሩኸ

ግድል

እዚ ጸወታ ወይ ግድል “ስትሪም” ይብሃል። ንሰዶኮ ዝመስል ጸወታ እዩ። እዚ ብግራባርቻክ ዝተባህለ ሰድራ ዝተማህዘ ኩይት፡ ኣብ ክልሉ-ሓሳባት ትርብዒት - ናይ ላቲን ፈላጥ ስነ-ቅጽሪ ሊዮናርዶ ኢለር (18 ክፍለ-ዘመን) ዝተሞርኩሰ እዩ።

ኣገባብ ኣጸወታኡ፡ ኣብዛ ትርጓዔዎ ሰደቓ፡ 7ተ ብ7ተ ዝተሰርዓ ዓንኬላት ኣለዎ። እዞን ዓንኬላ ቀጽሪታት እየን ዝሕዛ፡ ካብ 1 ክሳብ 7 ድማ ይምልኡ። ካብ 1 ክሳብ 7 ዘለዉ ቀጽሪታት ንትኩልን ንጋድምን ልክዕ ኮም ሰዱኮ ክድገሙ የብሎምን። ኣብቶም ብመስመር ተራኺቦም ዘለዉ ዓንኬላት ውን ክድገም የብሉን።

(መልሲ፡ ካብ 1 ክሳብ 7 ዘለዉ ቀጽሪታት ንትኩል፡ ንጋድምን ብሕንጻጽ ተታሒዞምን ኣብ ዝርከቡ ዓንኬላት ክድገሙ የብሎምን።)

ግስ ስነ-ፍልጠተኛታትን መሃዝቲን

ግስ ታሪኽ ህይወት ስነ-ፍልጠተኛታትን መሃዝቲን ብሓጻሩ ዘላለ

ብ6 መስከረም 1766 ካብ ክልተ ሕሊፋት ኣመንቲ ክርስትና ወለደ ተወልደ። ካብ ብንጅብ-ቶኦ ትኩርን መስተወዳሊን ነበረ። ኣብ ግዜ ህጻንቲ ናይ ኮበኢ ሞሃቶ ተመሰገነ ነበረ። ብዘሰለጠነ ነገር ክፈልጥ ከኣ ይሃልኹ ነበረ። ኣብ ዓይም ዝበረሰ ቤት ትምህርቲ ክሳብ 11 ዓመት ዝኸውን ትምህርቲ ተኸታተሉ። ኣብዚ ዓመት እናተማህረ ክምህር ጀመረ። ወዲ 15 ዓመት ምስ ኩን ንሓዲ ኣሕዳሪ ቤት ትምህርቲ ዝኣልዩ ዝበሉ ሓው ክሕግዎ ጀመሩ። እናምሃረ ንግዱ ርእሱ ባዕሉ ክምህራ ኣየሰረፈን። ኣብዚ ኣሕዳሪ ቤት ትምህርቲ ኩይት፡ ስነ-ቅጽሪ ስነ-ፍልጠት፡ ቋንቋታት ላቲን፡ ግሪክን ፈረንሳይን ኣጸንዐ። ኣብ 19 ዓመቱ ኸኣ ዳይሬክተር ናይቲ ቤት ትምህርቲ ኩነ። ክኸበ ወዲ 26 ዝኸውን ከኣ ኣብኡ ጸንሐ። ኣብዚ ዓመት ኣብ ሓድሽ ኮሌጅ ማፖቶስተር ስነ-ቅጽሪን ተፈጥሮኣዊ ፍልስፍናን ክምህር ጀመረ። ኣብ ናይ ሓዲ ዓመት ጸንሐ፤ ሓቲታት ብዘሰለጠነ ስነ-ፍልጠታዊ ወረቐት ኣቐረበ። በዚ ዝጀመረ ምርምርን መጽናዕቲን ስርሐይ ኢሉ ተታሓቲኡ፡ ንምጽኢሎጂ፡ ሃፋን ሕውሰዋስ ጋዛታን መሰረታዊ ኣምር ክልሱ-ሓሳብ ኣቶምን ካልኣን ብምጽናዕ ዓቢ ስነ-ፍልጠተኛ ክኸውን ዝሸቐዐ እዩ።

ኬሚስትሪ ክልሉ-ሓሳብ ኣቶም II

ምስ ፈዚከስ ዝተሓሓዙ ትምህርታዊ ትሕዝቶታት

ብዘሰለጠነ ስነ-ቅመም መጀመርታ ካብ እንምሃሮ ኣምር፡ ኣምር ኣቶም፤ ኣቶም እቲ ዝደቐቐ ክፋል ናይ ሓዲ ሞዲን ክንመሃር ጸኒሕና ኣለና። ንሓዲ ሞዲን ኣምራቕ ኣምራቕ እቲ ናይ መውጻኦ እትሰጽሖ ዓቕኑ መሰረታዊ ዝደቐቐ ክፋል ኣቶም ምዃኑ፤ ንሃይዘን እምን ዝፍለጥ ዝበረ። እንተኹን ስነ-ፍልጠተኛታት ኣቶም ንባሕሉ ክምቀል ኮም ዝኸኣል ተራዳኦም፤ ንክልሉ-ሓሳብ ኣቶም ብዘሓት ስነ-ፍልጠተኛታት ብሰባርሖም ኣዲም ኣንበረሙሉ እየም። ሳብ ኣበርክቶኦም ድማ ንኸሉ ኣብዚ ኣድማስ ዝርከብ ግዞት፡ ህይወታውያንን ዘይህይወታውያን ክንፈልገዎም፡ ክንርድኦምን ኣብ ረብሓና ክንቅይርዎምን ዝኸኣልና። ዝኸበርኩም ኣንበቡ፡ ዓምዲ ከርናዕ ተመሃሮ፡ ሓዲ ድሕሪ ሓዲ ብተኸታታሊ ንክልሉ-ሓሳብ ኣቶም ብዘርዶኡ ክቐርብልኩም ኢና፡ ሰናይ ንብዩ።

ናይ ዳልቶን ክልሉ-ሓሳብ ኣቶም

18 ክፍለ-ዘመን ብዘሓት መሰረታውያን ኣምራት ስነ-ፍልጠት እተረኽቡላ ዘመን እዩ። ስነ-ፍልጠት ኣብዚ ዘመን ኣትሓቲ፡ ዝመራመሩሉ ቡሓቲ ብዝበሐረ ረኺቡ፤ 18 ክፍለ-ዘመን ኮም ኣክሲጅን ሃይድሮጅን ናይታሮጅን ክሎሪንን ኣሞኒያን ዝኣመሰሉ ኣገደሰቲ ጋዞት እተረኽቡላ ዘመን እዩ። ጆን ዳልቶን ከኣ ሓዲ ካብ ፈላጥ ናይቲ ዘመን እዩ። ብሚካርሎጂ ተመሰገሞ ድማ ደሰርሕ ነደሩ።

ማይ እምበኣር ሪቮ ርዝቡ ሃይድሮጅን ንርዝቡ ኣክሲጅን 1፡8 እዩ። እዚ ቅሳሞ ናይ ማይ ኣበድ? ብኸመይ ተረኺቡ ብዘገደሱ ናይ ሃይድሮጅን ርዝቡ ሪቮ ንርዝቡ ኣክሲጅን ኩሉ ግዜ 1፡8 እዩ። እዚ ሓድሽ ናይ ሓዲ ተፈጥሮኣዊ ሕጊ ርኽቡ እዩ። “The Law of Definite Proportion or The Law of Constant Composition”።

ጆን ዳልቶን ንእተፈለለ ትዕዛቡቲታቱ ንመባይት ሓዲሰቲ እተረኽቡ ጋዞት ክገልጹሉ ዝኸኣል ሞዴል ይደሊ ነበረ። እዞም ክልተ ኣቐዲሞም እተጠቐሱ ተፈጥሮኣዊ ሕጊታት ብምቐት ብምርማር ኣብ ሞዴሉ ክሕግዎ ኮም ዝኸኣሉ ይፈልጥ ነበረ። ቦቲ ዝበረደ ጸሐፊን መጽናዕቲን ከኣ እቲ ንፈለግ ግዜ ብሕጊታት ኬሚካዊ ሕንፋጽ ንምግልጽ ተፈጥሮን መባይት ኣቶምን ኣገደሰቲ ምዃኖም ዘሰተብሃለ ስነ-ፍልጠተኛ ክኸውን ባቢዩ። በዚ መሰረት ብዘሰለጠነ ሃላወ ኣቶም ሓዲ ኣገደሲ ርትዓዊ (ሎጂክ) ጥንብሓብ ኣቐረቡ። ሳብ እዚ መጽናዕቲ ኸኣ ኣብ ፍልጠት ኣቶም ድልዳል መሰረት ኣንጸፋልና።

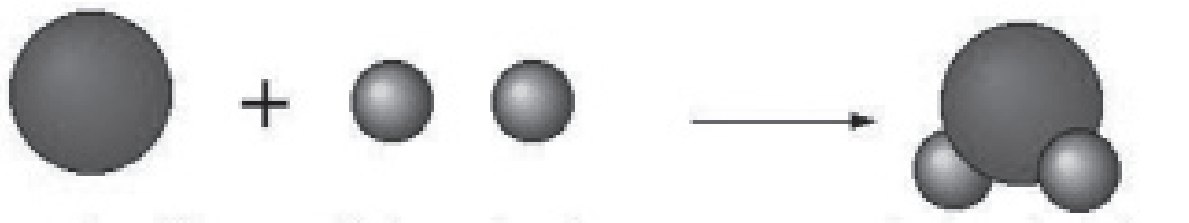
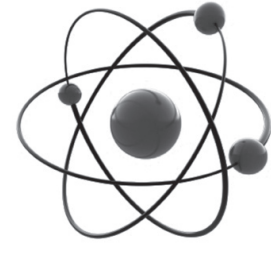
ናይ ዳልቶን ኣቶምዊ ክልሉ-ሓሳብ ነዚ ዝሰብ ነጥቢታት የጠቓልል፤

- ኩሉም ሳብስታንስ ኣገዩ ደቂቕ ንጥረ “ኣቶም” ኣለዎም፤
- ኣቶም ክምቀልን ክባንን ኣይክኣልን እዩ፤
- ናይ ሓዲ ባጺታ ኣቶማት ተመሳሳልቲ ኩይኖም ሓዲ ዓይነት ባህሪ መባይን ርዝቡን ኣለዎም፤
- ኣቶማት ናይ እተፈለለ ባጺታታት፡ ኣገዩ እተፈለለ ባህሪን መባይን ስለ ዘሎም ኣይመሳሰሉን እየም፤
- ባጺታታት ክመሃዱ እንክሰሙ፡ ኣቶማት ውን ብዝኣሰ ሪቮ ተወሃዶም እኩብ ባጺታታት የቐሙ።

ዳልቶን ኣገዩ ዓቢ ኣገደሰት ዘሎም ነጥቢታት ከቐርብ እንክሉ፡ ንግሎም ብሓድሽ ርትዓዊ ክልሉ-ሓሳብ ኣቶም ዓይና ከፊቱ። ኣቐዳሙ ዝነበረ ሓሳብ ኣብ ሞዲላዊ ምርምር እተመርኩሰ ስለ ዘይነበረ ዝሓየለ ኮም ዝሰበሎ ኣብ ዝተሰለፈ ክፋል ናይዚ ኣርእሰቲ ርእሲ ነደርና። ዳልቶን ዝኸፈቱ ኣፍደገ ብዘይ ጉድለት ኣይነበረን። ዳልቶን ኣቶም ክምቀል ኮም ዘይክኣል፤ ገለጹ። እንተኹን ኣቶም ክምቀል ዝኸኣል ምዃኑ ድሕሩ ተፈለጠ። ሎሚ ኣቶም ናብ ተወሰኹት መሰረታውያን ክፋላት ክምቀል ኮም ዝኸኣል ንፈልጥ ኢና።

ዳልቶን ኣቶማት ናይ ባጺታ ሓዲ ዓይነት ርዝቡ ኮም ዘሎም ውን ገለጹ ነበረ። እዚ እምነት ናይ ዳልቶን ዘፍርሰ ሓድሽ ፍልጠት “ኣይዞቶፕስ” ድሕሩ መጸኢ። “ኣይዞቶፕስ”፡ ኣቶማት ናይ ሓዲ ባጺታ ሓዲ ዓይነት ኣቶማዊ ቀጽራ እተፈለለ ርዝቡ ኮም ዘሎም ዝገልጽ ኣምር እዩ።

...ይቐጽል።

1 ኣክሲጅን ኣቶም ኣብ ክፍሊወቕ፡ 16 ኣሃዱ ርዝቡ	2 ሃይድሮጅን ኣቶም ኣብ ክፍሊወቕ፡ 1 ኣሃዱ ርዝቡ		1 ማይ ሞላኩዳ ኣቶም ኣብ ክፍሊወቕ፡ 18 ኣሃዱ ርዝቡ
16 ኣቶማዊ ኣሃዱ ርዝቡ	+	2 ኣቶማዊ ኣሃዱ ርዝቡ	= 18 ኣቶማዊ ኣሃዱ ርዝቡ

ጥቕሲ

“ሎሚ ካብ ስነ-ፍልጠት ንጽህ ምዃን እቲ ዝሸፍኡ ገበያ እዩ።”

- ሰር ቻርለስ ፐርሲ ሰኖው (እንግሊዛዊ ጽሓፍን ስነ-ፍልጠተኛን - 1905-1980)

ጥንታዊ ምህዘ፡ ርኽበትና ሓፊዛዊ ህያወትና ዝኸኣሉ ጥቕሲ

ሚሕበራዊ ዕብዮት

ንውሐስ ስራሕን ማሕበራዊ ድህነትን

ብምትሕብባር ሚኒስትሪ ዕዮን ማሕበራዊ ድህነትን ዝዳሎ ዓምዲ

2ይን መወጃታን ክፋል

ኣብ ዝተለፈ ቀዳማይ ክፋል ኣብ ዘቐረበና ገምድናታት ዕዮ ገምልነት ጽሑፍ ገምድናታት ዕዮ ማለት ኣብ መገን መምህሮ ኣሰራሳትን ሰራሕተኛታትን ኣብ ሓፈሻዊ ክነታት ሰራሕተኛታትን ንዓይ ሓብሮ ርብሓን ሞቕሚን ዝገበሩ ከሉም ዓይነታት ርክብ ምዃን ገለጽና ነደርና። ቀላልናውን ገምድናታት ዕዮ ካብ ሓብራታ ምልወዋጥ ክካበ ብተባሮ ከይንካ ክርክራት ሰራሕ ምፍታሕ ዘጠቓለል ንጥራት ንደርካ ክገለጽ ከምዘኣል ሓብርና። ከምኡ'ውን ገምድናታት ዕዮ ሰላማዊ ገምድና ኣሰራሳትን ሰራሕተኛታትን ኣውሓሰኻ እቶታውያት ትኣል ዝገብሩ ክነታት ምፍጥር ተሃሊሉ ክገልጽ ከምዘኣል ገለጽና ኢና። እዚ ኣብ ካልኣይ ክፋል ቀሪቡ ዘሎ ገምድናታት ዕዮ ገምልነት ጽሑፍ ብምልኣት ምርድኡ መታን ክከኣል ደሜ ካብቲ ዝተለፈ ቀዳማይ ክፋል ቀሩብ ጸምቑ ኣበልና ከቐርብ።

ሓቲዩ ኣደማሂ ምሕደራ ዕዮ ንክህሉ ሰላማዊ ገምድናታት ዕዮ መሰረታዊ ባሕሪ ንገራዊ ምዕለን ልምድን ምዃን ኣይሰተብን። ብኣገጽ ደማ ናይ ዕዮ ክርክራት ንሰላማዊ ገምድናታት ብምህር ዕላማታትን ንክፍላውዕ ዝገበሩ ምዃንም ርዳኣዊ፣ ክንዲ ዝኾነ ከኣ ኣሃዱ መሳሰሉ ዕዮ ክርክራት ሰራሕ ብምምባ ገምዘዮም ከበድ ጸሐ ኣብ ምግር ደርካቡ፣ ስለዚ ወሕሉል ኣፈታትካ ክርክራት ሰራሕ ብዘምዕት ዝሰራሰኩ እንተኾነ ኣብ ቦታ ሰራሕ ሪፖርት ክርክራት ንክፈላዊ ምጽግ ግን እቲ ዝበልጸን ኣደማሂን ኣማራጺ ምዃን ርኢሳ ግለጽዮ።

ኣብ ገምድናታት ዕዮ ዘጋጥሙ ክርክራት ሰራሕ ብዘኾኑ ኣብ መገን ሰራሕተኛታትን ምሕደራን ዘሎ ዘይምህምብ ገምልነት ከምዘኾነ ኣብቲ ጽሑፍ ዝገለጽናዮ። እዚ ብኣጋሑ ምስ ዘይፍታሕ ናብ ኢንዱስትሪዊ ግጽ ስለ ዝምዕል ከኣ ኢንዱስትሪዊ ግጽ (industrial action) ናብ ዕገወት ዘምርሑ ተግባራት ምዃንም ሰራሕተኛን ኣሰራሕን ክገርድኡዎም ዘለዎም ምዃን ኣብልና። ኣሰራሰፍውን ኮይን ቀንዲ ኢንዱስትሪዊ ግጽን ዝበሉ ሓደ ብሓደ ገለጽዮም ኢና።

ብድሕሪዚ ብዘበሰ ዓይነታት ክርክራት ሰራሕ ኢና ገለጽና። ዓይነታት ክርክራት ሰራሕ ኣብ በይን ሃራት ብዘተፈለላዩ

መልኮት ዝገለጹኳ እንተኾነ፡ መዘከሪኡ ግዜ ግን ብክልተ ዓይነታት ክርክራር ሰራሕ ማለት፡ ወልቃውን ሓራውን ክርክራት ሰራሕ ተሃሊሞ ከምዘገለጹ ሓብርና። ወልቃዊ ክርክር ሰራሕ ዝበሉ ብዘኾኑ ናይ መሰል ሕቶ ገምልነት ከይኑ ኣብ መገን ሓደ ሰራሕተኛን ኣሰራሕኡን ዘሎ ክርክር ሰራሕ ገምልነት፣ ናይ መሰል ክርክራት ወሓሳት መሳሰሉ ከይኖም ንክርክሩ ወይ ንክወጉ ነገር ገምልነት ሕቶ መሳሰሉ ዘልሉ እዮም። እዚ መሰልዚ ኣብ ሕጊ ዕዮ ሓብሮ ስምምዕን ወልቃ ሰራሕን ተሃሊሞ ንርክብ። ሓራዊ ክርክር ሰራሕ ዝበሉ ግን ብዘኾኑ ናይ ርብካ ሕቶ ገምልነት ከይኑ ዘይሰራዕ መሳሰሉ ንምርካብ ዝገበር ቃልሲ ምዃን ኣረጻጸና። ኣብ መገን ብዘተኩ ሰራሕተኛታትን ኣሰራሕ ወይ ደማ ኣሰራሕን ዘሎ ክርክር ገምልነት ከምዘኾነውን በህህ።

ክርክራት ሰራሕ ብኸመይ ክኣተሉም ዝበልፀውን ኣብ ቀዳማይ ክፋል ተገለጽዮ። ክርክራት ሰራሕ ቅድሚ ምብጋም ኣብ ቦታ ሰራሕ እንዘወዉ ክኣተሉም ምስ ኣንክራ እቲ ዝበልጸን ተመራጽን ኣተኣላልዮ ክርክራት ሰራሕ ክኸውን ከምዘክኣል ከኣ ኣብልና። እዚ ማለት፡ ኣብ ቦታ ሰራሕ ልዑክ ምትሕጋዝ ምስ ዝህሉ ክርክራት ሰራሕ ብዘኾኑ ክትቆጽሩም ዝኣል ስለ ዝኾነዮ። እቶም ልዑክ ምትሕጋዝ ዝበሉ ደሜ ኣደማሂን ብዘኾነ ቁጽጽር ክነታት ሰራሕ ምግባር መሳሰሉን ግብኣትን ገምልነት ሓብራታ ምዘርጋኑ ሰራሕ ትምህርታውን ናይ ሰልጠና ንኵግራማትን ምትግባር ከምኡ'ውን ብድይ ሓብሮ ዘቲ ናብ ስምምዕ ምብጻሕ ከምዘጠቓልል ተሓብሩ።

ኣብ መወጃታ ብዘበሰ ኣገዳሽ ኣፈታትካ ክርክራት ሰራሕ ኢና ገለጽና። እዚ ከኣ ከም ሓፈሻዊ መትከል ኣፈታትካ ናይ ሰራሕ ክርክር ከይኑ ዝኾነ ናይ ሰራሕ ክርክር ምስ ዝፍታሕን ዘደሊ መልኮት ምስ ዝከበደ ማህደሪት ኣብ ርብካ ሰራሕተኛታት፡ ኣሰራሕቲ ከምኡ'ውን ቁጠባ ሃገር ስለ ዘሰብኦ ኣሰራሕ ወፍ ናይ ሰራሕተኛ ይኹን ኣሰራሕ ተኸራኽቦ ወገን ጉዳይ ብዘኾነ ልዩ። ኣብ ዝፍልጠፊ ግዜን ብድይ ምርድኡ መገልገን ንምፍታሕ ናይ ምጽግ ተላፍኦት ዘዘው ምዃን በህህ። ትሕዝቦን

መገልገን ኣዋጅ ሕጊ ዕዮ ኣርብራ ቁጽሪ 118/2001 እውን እዚ ብጽራ ዝበልጸ ምዃን ሓብርና። መዘከሪኡ ግዜ ክርክራት ሰራሕ ብወርቁ ብምግኻን፡ ብደገብ ስምዒና ከምኡ'ውን ብደገብ ዝኣመሰሉ ኣገዳሽ ክፍትሖ ዝክኣሉ ከምዘኾነ ገለጽና። ንሉሚ ከኣ ዝም ኣገዳሽ ኣፈታትካ ክርክራት ሰራሕ ሓደ ብሓደ ክገርድም ኢና።

ሰርቂ (Conciliation) ሳልሳይ ወገን ክኣተሉ ዝክኣልን ንተኸራኽቲ ኣብ ስምምዕ ንክገብሩ እተቀረጸሉ ወይ ሓዘ እትህበሉ ኣገዳሽ፡ መግኻንት (Mediation) ደማ ልክብ ከም ናይ ሰርቂ ዝመሰል ኣገዳሽ ዝክኣል ከይኑ ነቲ ክርክር ንምፍታሕ ዝከበዘ ግን እማመ ከቐርብ ክክኣል ኣለዎ። መሰርሕ ሰርቂ ምቐርራብ ንሰርቂ ምክድ ሰርቂ ከምኡ'ውን ምንጭ ስምምዕ ዝኣመሰሉ ስሕርታት ወይ ኣገዳሽ ብምክታል ይፍጸም። ኣብ መወጃታ ተኸራኽቲ ወገናት ነቲ ብራቂ ዝፍርሐም ንድሬ ስምምዕ እንተ ደኣ ተቐበሉም ክታሞም ዮንቡሉ።

ብርቅን ብምግኻንትን ዝፍትሖ ናይ ሰራሕ ክርክራት ከሉ ግዜ ዝደግ ብልጫ ወይ ደማ ርብካ ኣለዎም። ምክንያቱ ተኸራኽቲ ወገናት ኣምሳሉ ክመጽእ ዝክኣል ወጽኢት ባልሞ ስለ ዝፍጸሙ ተጻጻፊ መሰርሕ ብምዃን፡ ዝተናወሐ ስሕርባት ኣብዮተ-ፍርዲ ስለ ዘመገድ ከኣ ናይ መጽኢ ሰም ኣሰራሕን ሰራሕተኛታትን የውሕቡ። ከምኡ ስለ ዝኾነ ደማዊ ማሕበራ ዕዮን ማሕበራ ድሕነትን ክርክራት ሰራሕ ኣብ ክንዲ ብውሃ ደዮ፡ ብርቅን ስምዒናን ክፍትሖ ወትሩ ከም ፖሊሲ ሓዘ ዝርከብ ዘሉ።

ዳገት ስምዒና (Arbitration) ዳገት ስምዒና ሳልሳይ ወገን ዝኣተሉ ናይ ተኸራኽቲ መገት ኣብ ግምት ብምሓው ብደን (Award) ዝመዝሉ ኣገዳሽ። ኣፈጻጸም ዳገት ስምዒና ዝሓብደን ብክኣዝበሉ ፍርዲ ይፍጸም። ዳገት ስምዒና ምስ ዳገት ዘመሳሰሉም ክልተኣ ኣገዳሽ ዝህበዎ ውሃ ቀደዲ

ብምዃን እዩ። ዋላኳ ክርክራት ሰራሕ ብደገብ ስምዒና ንክፍትሖ ኣብ ሕጊ ዕዮ ሰራሕ እንተሉ ብምክንያት ዋሕዲ ኣፍልጦ ኣሰራሕን ሰራሕተኛታትን ብዝሰራ ክርክራት ኣይጸንሑን።

ዳገት (Adjudication) ዳገት ናይ መወጃታ ኣገዳሽ ኣፈታትካ ክርክራት ከይኑ ጉዳይ ብዘፍጸም ደጋጅ ኣብዮተ-ፍርዲን ቦርድ ገምድናታት ዕዮን ተራጸዩ ውሃ ዝመዝሉ መሰርሕ። ቀዳማይ ደጋጅ ቤተ-ፍርዲ ዕዮ ወልቃዊ ክርክራት ሰራሕ ክርኩ እንዘሉ፡ ቦርድ ገምድናታት ዕዮ ደማ ሓራዊ ክርክራት ሰራሕን ብደን ዳገት ስምዒናን ብደገብ ይርከብ።

ኣብዚ ክፍለዋ ዘለዎ ነገር ኣብዮተ-ፍርዲ ዕዮ ብዘሰራዕ ካብ ካልኣት ሰብሳዊ ጉዳይት ፍሉይት እዮም። ምክንያት ፍሉይትም ከኣ ብሓደ ስምዒና ክርክራት ሰራሕ ሰብሳዊ ክብሪ ዝብሉ ብምዃንም ቤተ-ክፍላ ስምዒና ደማ ወልቃ ሰራሕ ውልቅ ጥፍኣ ዝበል ዘይምዃን፡ መዘከሪኡ ግዜ ዋላውን ቤተ-ፍርዲ ናይ መወጃታ ውሃ ይገብ ክልቲኦም ወገናት ብኣንጻብ ናይ ምግባርን ምቕጻልን ተክኢሉ ኣሉ። ዝመዝሉ ውሃታት ከኣ ንማሕበራውን ወልቃውን ሂወት ሰራሕተኛታት ግብ ጽልዋ ስለ ዘለዎ ኣብ ቤተ-ፍርዲ ብፍሉይ መጋዕዶ ዕዮ ክተሓት ግድን ይኸውን።

ምዝገባ ማሕበራትን ሓብሮ ስምምዕን፡ ሓደ ካብዮም ቀንዲ ዕላማታት ማሕበራ ዕዮን ማሕበራ ድሕነትን ኢንዱስትሪዊ ሰም ምህሩን ወይ ምንጋብ። ክንዲ ዝኾነ ሰራሕተኛታትን ኣሰራሕን ሓፈሻዊ ናይ ሰራሕ ክነታትም ዘመሓደር ባይታ ንምፍጥር ማሕበራ ናይ ምጽም መሰልን ናይ ሓራዊ ዘቲ መሰልን ኣፍቂዱ ብዝሰራ ይርከብ ኣሉ። ማሕበራት ዕዮ ናይ ምምህራት መሰል ብዘኾኑ ኣብ ዓገብ 86 ሕጊ ዕዮ ቁጽሪ 118/2001 ሰራሕ ይርከብ። በዚ ዓገብ እዚ መሰራት ደማ ከሉም ኣሰራሕን ሰራሕተኛታትን መሰል ከምዘለዎ ይፍለጥ። ማሕበራት ኣሰራሕቲ ይኹኑ ማሕበራት ሰራሕተኛታትን ማሕበራ ስለ

ዘቐረቡ ጥራሕ ንበይኑ ናጽነት ማሕበራ ተረጋጊዱ ክንበል ዝኣል ኣይካብን። ብክልኣ ኣዘራርባ ናጽነት ማሕበራት ንምርግጽ ማሕበራት ዕዮ እም ዝህበ መሰራታውያን መሳሰሉ ከረጋግጹ ይግባዩ። ንኣብም ከኣ ቅዋም ማሕበራም ምጽጻቕ ወልቃዊ ብፍጽ ምምራጽ ከምኡ'ውን ምሕደራን ናይ ምውዳብን ስምምዕም ብፍጽ ናይ ምህልላ መሳሰሉን እዮም።

ከም መቐጻልታ ምክር ናጽነት ማሕበራት ዕዮ እምዓር፡ ስዑት ምዝገባ ማሕበራት ማሕበራ ዕዮን ማሕበራ ድሕነትን ከም ዝከብር፡ ኣብ ትሕቲ ጽሓፊ ሃራዊ ኮንፈረንስ ሰራሕተኛታት ኣርብራ ዝከቐፋ 132 መሰራታውያን ማሕበራትን ሓምብት ፊደራላትን ከምኡ'ውን ሓደ ፊደራላትን ኣሰራሕቲ ኣርብራ ተመዝገቢ ይርከብ።

ብክልኣ ስብኻ እቲ ዝገበር ሓራዊ ዘቲ ብወሰነታ ክልቲኣ ወገን ከይኑ ንሕኡ ዘበልግል ሕገን መምህራዊ ቁርጽን ተዋዳዳሪ ይርከብ። ኣብ ዓገብ 99 ኣዋጅ ሕጊ ዕዮ ኣርብራ ተገለጹ ከም ዘሉ ኣሰራሕን ሰራሕተኛታትን ናይ ምዝታይ መሰል ከም ዘለዎም ንርግዱ፡ ትሕዝቦ ብር ስምምዕኳ ብዘኾኑ ብዘመዓልቲ ወገናት ዝወሰነ ከይኑ ብመሰረት ኣዋጅ ሕጊ ዕዮ ኣርብራ ቁጽሪ 118/2001 ዓገብ 102 ደማ ንመዛዞ ዝኸውን ነጥባት ኣሰራሕ ይርከብ። ሓብሮ ስምምዕ ሕጋውያት ክህልዎ ኣብ ማሕበራ ዕዮን ማሕበራ ድሕነትን ከምዘኾነ ኣለዎ። ካብቲ በዚ ኣገዳሽ ብመሰረት ሓደሉ ሓብሮ ስምምዕ ከም ዝተመዘገበ ኣለዎ። ካብቶም ተመዝገቦም ዘለዉ እቶም 86 ሓብሮ ስምምዕ ኣብ ንጠፍ ሰራሕ ይርከብ።

ኣሃዱ ምክትታል ወልቃትን ስምምዕን ኣህገራዊ ወድብ ዕዮ፡ ኣርብራ ኣብ 1993 ዓም እዩ ኣባል ኣህገራዊ ወድብ ዕዮ ከይኑ። ከም ናይ ኣባልነት መጠን ደማ ብመሰረት ቅዋም እቲ ወድብ ብመዓሪ ዝተቐበሉ ኣህገራዊ ወልቃት ዕዮን ጸብጻብን ናብ ኣህገራዊ ወድብ ዕዮ ክትልኡ ግበኣ ኣለዎ። ስለዚ ማሕበራ ዕዮን ማሕበራ ድሕነትን ብፍላይ ከኣ ገምድናታት ዕዮ ብመገዳ ኣሃዱ ምክትታል ወልቃትን ስምምዕን ኣህገራዊ ወድብ ዕዮ ንጥራት ትግሂ ኣህገራዊ ወልቃትን ሰጠታትን ተኸታተሉ ስምምዕ ኣብ ምህልላ ይርከብ።

ኣርብራ ኣብ 2000 ዓም፡ ጽሕፈት መሰራታውያን ወልቃት (Core Conventions) ኣጽዲቑ። ኣብ ክፍሉ ወፍ ክልተ ዓመት ጸብጽብ ክገበር ስለ ዝገብዱ ደማ ብመሰረት እዚ ቅዋምዚ ኣብም ዝተጠቐሱ መሰራታውያን ወልቃት፡ ከምቲ ልሙድ ምስ ሃራዊ ሕጋታትን ትግሂን ብምግኻብ እዋናዊ ጸብጽብ ብምድላው ናብ ቤት ጽሕፈት ኣህገራዊ ወድብ ዕዮ ጸብጻብ ይልኡ። ብዘወገሱ ኣብ ዝተፈለየ ኣርኢቲ ወልቃትን ሰጠታትን ዘተኩሩ ግበኣት ንምፍጸም ሓደሉ መጽናዕቲ ብምክድ ሕጋዊ ርኢይቱ ናብ ቤት ጽሕፈት ኣህገራዊ ወድብ ዕዮ ይሰድድ።

ብኣም ኣሕፈሪም
ጨገር ቁጽጽር ክነታት ሰራሕ
ክኣሉ ዕዮ

ሰፖርት

ተስፋ-አለም ጉብረዮሃንስ (ኩባ)

ግብጹ ንዋንጫ አፍሪቃ 2019 ከተአንግድ ተሰማሚዓ

ኮንፌዴሬሽን ከሶስት አፍሪቃ - ክፍ ውድድር የሚገኝ አፍሪቃ 2019 አብ ግብጹ ክፍሪያ ምስታ ሃገር አብ ስምምነት ነፃ ገበጽቲ ሕግጸኢ ሰላስ 8 ጥሪ 2018 ነብ ዳር ርኢ ከተማ ሴጋል አብ ዘውጽላ መሰሪያ አፍሪቃ፡፡ የሚገኝ አፍሪቃ 2019 አብ ኮሚሽን ክፍሪያ እዩ መደብ ተታሐዝቲ ነዩ፡፡ እንተኾነ እታ ሃገር አብ ምድላዋት ምድሪታዊ እዚ ውድድር ብዘርእዩ ዛሬኳ ታሪክ፡ ክፍ ክፈኝ ኣሚራ፡ ከፍኒ ምድሪታ ይፍላዩ፡ ሃገራት ደቡብ

አፍሪቃ ግብጹ ሞርኮን ደማ ቡድ ላላዎይ ተጽዖኒ ከሶስት አፍሪቃ ክክተታ ጸሓፊን እዩ፡፡ ኮሚሽን ግብጹን አብ መዘዋወሪያ ምድሪቃ አፍሪቃ 2017 ዝገዙላ ሃገራት ኮይን እቲ ውድድር ብዘውጽ ኮሚሽን ምድሪቃ ይዘር፡፡ የሚገኝ አፍሪቃ 2019 ቅድሚኡ ነብ ዝተኾዩ ውድድራት ብዘበኩ ተሳተፊ ሃገራት (24 ሃገራት እዩ ክከተሩ) ዝተፈልዩ እዩ፡፡ ግብጹ ነቲ ንፈለግ ግዚኡ አብ ወርታት ሰን ሓምላን ከተአንግድ እዩ፡፡

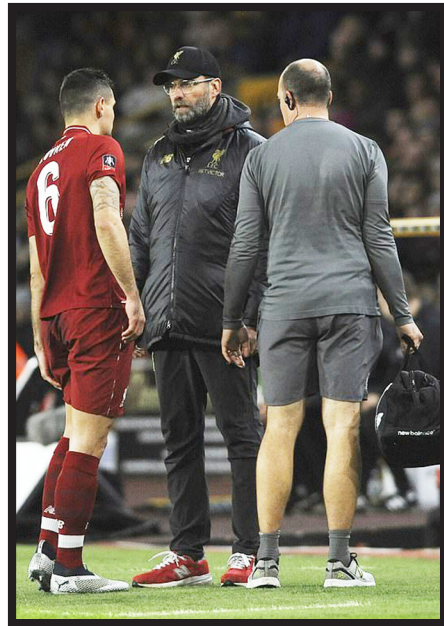
ሊብርፔል ዝተገለፈትሉ ግጥማት የንጫ ኤፍኤ

ግጥማት ላዕላይ ዘርፍ የሚገኝ ኤፍ ኤ ጋንታታት ዓፄ እግሊዝ ብቅድሚያ ሕግጸኢ ምድሪቃ አብ መነሻ ምድሪቃ ሊብርፔልን ብዘተካየዱ ጸወታ ተዘመኑ፡፡ ሊብርፔል ብወልብን ዝተገለፈትሉ ወጽኢት ደማ ኣደሊ ኮይኑ ቀረበ፡፡ እዚ ዝተካየዱ ሊብርፔል እታ እንኳ ነብ ላዕላይት 6 ክከተ ፕሪሙር ሊግ ብኣግሉ ዝተገለፈት ብምዃን እዩ፡፡

ጃመኒኒ ንሰን ብዘመዘገበውን ትፋታት ዓፄ እግሊዝ ነታ አብ መላል ፕሪሙር ሊግ ብ25 ሃገቢ እንቅድሚያ ሊብርፔል 2ብ ርቲታ፡፡ ሊብርፔል ነታ ነብ ብደ ሰራት ዘፍገራ ትፋ ነብቲ ብፍልም ዝወደን ዘሉ ኣዋቃዶ ዳክክ ኣሪ እዩ ርከቢ፡፡ ቢ ደማ ንምናይ ተርታ ሓዘ ዘሉ ምድሪቃ ፕሪሙር ሊግ ዘሉ ሊብርፔል ብኣግሉ ነብ ውድድር ኣልደታ፡፡ እንዘነጽም ኣዋቃዕቲ ላዕላይ ምድሪቃ ፍሪሚንግን አብ ተቅዋሪ መዘር ነፍ ብምሃል ዘዚ ጸወታ ዝፎሙር ኣሰራሚ ዩርን ክከተሉ ሓዘዋ ዘሉ ጋንታ አብ ፕሪሙር ሊግ ድሕሪ 28 ዓመታት የንጫ ክከወሰድ እንተ ኾይና ነብ ብዘኩ ውድድር ክክእል ዘርቡላ ምዃን ዝፎሙ ተክተት ብተክተዮም፡፡ ቢ ደማ ነብ ውድድር የንጫ ኤፍኤ ብኣግሉ ምድሪቃ ነቲ አብ ፕሪሙር ሊግ ሓዘዋ ዘሉ መሪሕነት ክከወሰ ዓቢ ተራ ክወልዎ ምዃን ይተክት፡፡ ሊብርፔል ድሕሪቲ ዝተፈሪ ስምን አብ ፕሪሙር ሊግ ብሲቲ ዝወረደ ሰራት ዘመዘገበዮ ክፈኣይ ተኸታታሊ ሰራት ብምዃን ግን እዚ ክክታት ምዃን ተጽዕነት ዘቅርብ ነብ ዘይሳ ዝገልጹ ተክተት ብርክት ዝሉ እዩም፡፡

በጽርዚ ኣብቲ 4 ዳኒርዘርናት እግሊዝ ዘይተሃደሩ ብኣማዘር ተጽዕነቲ ዝፎሙ ክከሰ ባርነት ነብ ትጽበት ወጸኢ ምስ 32 ብሉጻት ጋንታታት ናብ ደጃ ምወጻላ መደብ ኣርእሲ፡፡ ሲቲቲ፡፡ ቢ ደማ እዚ ኣብ ክፈኝ ሰራት ብዘተወጸዘን አብ ትርፌ ግዚኡ ከሶስ ዝፎልዎን ተጽዕነቲ ዝፎሙ ጋንታ በዩም ደጃቲካ ክበሉ ዘይክእሉ ደቂ ክበሉ ብዘገኙ ሰንቲካ ልዕሊ ሊብርፔል ክትገባ ብምክኣሉ የንጫ ነብ ዝወሰደት ዘምሳል ጸምባል ኣካደምቲ፡፡

ብዘወጽ ሶሜ 4ይ ዘር ውድድር የንጫ ኤፍኤ መሪሕነት አብ ታሪኽዚ ውድድር ብዘበኩ ዘመዘገበኡ ዓመታትን ዝተራረጸ ዋናፊን አብ ቀምዶን ክፈኣይን ደጃ ዝርኦ ብደምር 25 ወፍጸኒ ውድድር ጨለብን ዝርከብ ኣርእፍል (13)ን ማዕከላዊ ዩናይትድ (12)ን አብ ኣምራሕን ስታዲየም ክራኸብ እዩ፡፡

ነብ መዳርቅ 90ታት ክከሰ መዳርቅ 2000 ዓም ብኣም ደጃ ምወጻላን አብ ቅድሚት ተሰሪፖ ዝወረዘን ክከሰ፡፡ አብ እዋንዚ አብ ፕሪሙር ሊግ ሓዘዋት ብዘዋ ደጃን ቀመናን ምስ ላዕላይት ኣርእፍል ክራካ ኣይክእሉ፡፡ ኣርእፍል ሓምላይቲ ዩናይትድ ሻይፕሪት እዩ ዝርከብ፡፡ ዶክን እምሮ እዩ ክከሰ ዘይደላ ግም ወጥሩ ኣቅል ምስ ሰብ እዩ፡፡ ቢ ደማ ዝመዳኝ 25 ጥሪ 2019 ዘይደላ ግም ብኣግሉ ኣቅል ሰከብ ደርከብ፡፡ ኣርእፍል መዳ 14 የንጫ ኤፍ ኤ ምወሳድ ናብ ዘር 16 ትኣልፍዶ? ወይስ ዩናይትድ ንዘከኩ ዓመታት ኣርእፍል ምወጻሪ አብ ኣምራሕን ትወድ? ብኣግሉ ኣቅል ሰከብ ዘሉ ሕዮዩ፡፡

ኣሊ ጉናር ሶልሻዩር

ማዕከላዊ ዩናይትድ ኣብ ትሕቲ ግዚኡ ኣሊ ጉናር ሶልሻዩር ኣርእፍል ተኸታታሊ ዓመታት ፕሪሙር ሊግን ኣደ ዓመት የንጫ ኤፍ ኤን ኣመዘገቦ አብ መዘዋወሪያ ዓመት ትርክብ ኣሉ፡፡ ምስ ወኪል መደል ስፖርት ኣክሲዮ አብታ ጋንታ ተፈጠሩ ዝሉ ሃህቡ ኣመዳኒቲ ናይ ዘደዶ ጸክላት ነቅርባኦም፡፡

ኣክሲዮ ኣገዳሕት ሱልፍ ኣዘዘ ጋንታ ብዘወገዎ መዳኡ ትሕት ምት ተዋጊዎ ጸሓፊ ይመዛዘን?

ሶልሻዩር፡፡ ጸወታ ከሶስ እምሮ አብ መነሻ ኣክሲዮ እዩ ዝወደ፡፡ ዳርጋ 90 ማዳታዊት አብ ኣምሮዮ ዝ ፍ ጸ ም ክ ት ብ ል ትኽክል ኢኹ፡፡ ከ ም ርኢዮይ ከሉ ሃገር ኣብኡ እዩ ዝመዘገበ፡፡ ብኣግሉ ብዘተካየዱ ወዘተ. አብ መላእ ዓመ ነብ ዘወረ ተጽዕነቲ ክትመርኽ ትኽክል ኢኹ፡፡ እንተኾነ ንሓይ ክበቲ ክፈኝ ለምታይ ኢኹ ትመርኽ? ሰባዊ መዘነት (personality) እቲ ቀንጺ መፍላዩ ሃህቢ አብ ዝወረ ደጃ ብቅርብ እዩ፡፡ አብ ከምሃሉ ዝኣመሰኑ ክከሰ (ማዕከላዊ) እዩ ደማ ብቅርብ እዩ፡፡ እናወረደ እትኾይ ክከሰ እቲ ጉዳይ ብዘብ ርኢ ኣተኣምማንት እዩ፡፡ እም ተጽዕነቲ ሰባዊ መዘነት ነብ ዘወረም ንፈለግ ኢና፡፡ ብፎ ክከሰ ነብ ዘወረም እውን ናላዊ እዩ፡፡ ሰባዊ እቲ ጉዳይ ብዘብ ርከብ ወይ ዝርከብ ኣሉ፡፡ ምናዊን ይኸውን፡፡ ርኢ ተኣምማንት እምሰ ወኪ እዩ፡፡

ኣክሲዮ ኣብ ዘደዶ ጋንታ መዘኡ ብዘብ ኣገዳሕት ወልታዊ ዝርከብ ምስ ተጽዕነቲ ብኣግሉ ነደር፡፡ ናብ ዝወረ ጥሪ ምወጻላ ክከሰልዮ ነብ ዝተካየዱ ጸወታ ዝ ሰከብ ደጃ ኣይገርቡ? ናብ ቤት ጽሕፈትን ዓይነትምዶ?

ሶልሻዩር፡፡ ነብ ስታዲየም ኣሰልጠነ፡፡ ክከሰ፡፡ እንደሊን ትጽበትና ነብ ምድሪቃ ጋንታ እንታይ ምዃንን ገለጽኦሉም ኢና፡፡ ብድሕሪዚ ምስ ውልቀ ተጽዕነቲ አብ ቤት

እንደሊን ዶክን አብ ምዳ ናብ ደቂቅ ዝርከብ ኣሉ፡፡ ክከሰ ክከሰ ክከሰ ክከሰ እዩ፡፡ እዚ ክከሰ ግን ገለ ተጽዕነቲ አብ ቤት ጽሕፈት አብ መመዝ ክፍሊ ርከብ፡፡ እዩም፡፡ ክከሰ ክከሰ፡፡ መዘዋወሪያ ዘድልዮ ኣይኣሉ፡፡ ብዘብ ከመይ ዝደርክ ትከራርብ ርክብክ ተሰብን እዩ፡፡

ኣክሲዮ ናብ ኣደገራዊ ምዃን ገንብ ስድራታዊ እዩ፡፡ ነብ ምዃን ወኪ ኣብ ክከሰ ብኣግሉ ዘረመክ ወይ ዝረመክ ይከሰ?

ሶልሻዩር፡፡ ክከሰ ወኪ ኣብ ዘሉ ዝገበኡ እዩ፡፡ ከራን እታ ናይ ፕሪ ተጽዕነት ጸሓፊ፡፡ ተጽዕነቲ ናብ ዝርከብ ግን፡፡ ምዃን ኣሉ፡፡ ብተመሳሳሊ ክከሰት ኣብቲ ኣብ ዝፎራሉ ምዃን ኣሉ፡፡ ኣብቲ ቤት ጽሕፈት እዚ ኣሉ ክከሰ ሕጂ ኣወ፡፡ ምዃን ኣሉ ኣብ ዝተፈራረጹ ዓውዲ ንኡዳት ብምዃን እዩም ዝፈረኹ ዘወ፡፡ ከምሳ ዓይነት ቀጽልነት እንተ ደላ ሃልዩ ንኡዳት ኣብ ቤት መዝ - ክከሰት ሱፍልጠነት ስፖርት ክከሰ እዚ ዝፈረኹ ዝርከብ እዩ፡፡ ኣብ ኣተሓሳይ ክከሰ ስሙ ኣወ፡፡ እዚ ከኣ ብዘመዘገበ ኣገዳሲ፡፡ እንታይ ነብ ዘድሉ ወይ ዝገበረም ትጽበት እንታይ ምዃን ደፈልጠ እዩም፡፡ ሃህቢ እዚ ክከሰ ደፈልጠዎ እዩም፡፡

ኣክሲዮ ኣብ መዘገብን ጸሓፊ ነብ ዘወረ እዩም ተጽዕነቲ ዝከርከብ ኣብ ዘወረ ክርከብ ኣለዎም፡፡ ኣብ እዋንዚ ክከሰ

ቀንጺ መዳክንታ ደዩ? ሶልሻዩር፡፡ ነብ ዝመዘገበ እዩ፡፡ ኣብ ነብ ዘወረ ልጸምን ልጸምን ክከሰ ሳይክሮ፡፡ ክከሰት እንደሊን እንታይ ዓይነት ምድሪቃ (ኣርማ) ዘወረ ምዳ ሰባዊ ነብ ዘወረ ክከሰ ምዳ ኣይኣሉ፡፡ ምዃን ኣሉ ንኡፍ ክከሰ ናይ ክከሰት ክከሰት ዝተፈራረ ሓርክ እዩ ዘወ፡፡ እወ ልምድና ዝተፈራረ እዩ፡፡ ነብ ዓለም ዝወረ መራኪዩ ነደሩ፡፡ ቅድሚኡ ውን ሰር ሞት ሳብ እዩ ኣብ ነደሩ፡፡ ናንና ኣገዘን ሞዳን ኣጸዋውታዩ ዘወ፡፡

ኣክሲዮ ብመዘር ተጽዕነቲ ነብ ኣሉት ኣይደሩ ናብ ክከሰ ዝምሰ ዘወረ ምዃን ርከብ ኢኹ ነብ ቀንጺ ኣገዳሪት ትገባኦም ዘወ፡፡ ለምዃን ኢኹ ኣከሰት ኣሉ ይደር?

ሶልሻዩር፡፡ ንፈለግ ደድሚ ኣይ ወርከ ኣብ ኣብ ዝተካየዱ ግም ንምዃን ለግ ኣገዳር ያምደሊ ርከብ ነደሩ፡፡ ኣብታ ግም ርከብ ኢኹ ደድሚ ተጽዕነቲ፡፡ ጸወታ ተዘመኑ እናወጸኡ እንደሊን ኣብ መተሓሳይ ክፍሊ - ነደሩ ርከብ ከኣ “ኣታ ቅልፍ ብከት ኣይተጨነቅ፡፡ ቁሩ ከኣ ተክ” ኣለዩ፡፡ ንኡዳት እንተኾነ ክከሰ ምሓር ሆክ-ዶክ ምስ ክከሰት እናወረ ኢኹ ጌጋት ትፍጽም፡፡ እዚ ከኣ ክከሰ ሕጽርት ተመዛር ዝከሰ እዩ፡፡ ርከብ ኢኹ ኣይ ኣለዎ፡፡ ቢ ከኣ እዩ ኣብ ተጽዕነቲ ዝደዳ ክርከብ ነብ ዘወረ ኣከሰ ኣሉ፡፡ እንተኾነ ኣብ ወሽጢ ክከሰ ሳይክሮ ቅላ መቐዳቲ ሰኣን ሃይሉ ስምዒት ዝርከብ ናብ ዘይተፈልደ ጸሐ ክከሰ እዩ ዝደረ፡፡ ዘዚ ምዃን ብፍልጠኡ ምዃን ከኣ ብተወረ ክርከብ ኣለዩ፡፡

ኣክሲዮ ብመዘር ኣገዘን ኣብ ቤት ጽሕፈት ክከሰ ደገ ትገደ ጥራይ ወይስ ኣብ ምዳ ልምድ ተደርክ ኢኹ?

ሶልሻዩር፡፡ ነብ ልምድ ኣገዳሕት ጉዳይ ከተ ኣምሮን ኣተሓሳይ እዩ፡፡ ከሉ ሃገር ኣብ ርኢ እዩ ዝውጽ፡፡ እንታይ ክከሰ ነብ ዝገበኡ ክከሰልዮ ኣለዩ፡፡ እዚ እቲ ወኪ ሃገር ናይ ከሉ ግደታት እዩ፡፡ እንታይ ነብ እንተኾነ ድሕሪ ምናዊት ኢኹ ናብ ሕግ ክከሰት ዘዩ፡፡ ብፎድ ነብ ዝተወሰዱ ምዃን ኣለዎ፡፡ ንኡፍ ኣረጸማ መዋቃዕቲ ድኽም ኣረጸማ መዋቃዕቲ ኣለዎ፡፡ ዘዚም ትከራርቡም፡፡ ብድሕሪ ናብ ምዳ ልምድ ወሰድክ ብዝረ ትርከብ ኣለዎ፡፡

ኣክሲዮ ብዘብ እቲ ዓሊ ኣሉ፡፡ ሰር ኣሉን ልርክን ክከሰ ኣሉ፡፡ ራዩን ጊዓ ነብ ዝወረ እዩ ካብ ልምድ ልርክን ቀሊ መዘር ትከሰ ነደር ኢኹ ካሉ ዝወረኩም ሕጂ ትገባኦም ዘወ፡፡ ኣሉ?

ሶልሻዩር፡፡ እወ መዘር ደወሰድ ነደር እዩ፡፡ ብኣግሉ ጥራይ ዘይሳ ብኣሉ፡፡ እውን ደሰንዶ ነደር እዩ፡፡ ኣብዮም ብተካት ሃገራት ደማ እዩም፡፡ ገለ ክከሰም ዝተመሰሉም፡፡ ኣተካት ተጽዕነቲ ምድራ ግምድ፡፡ ዝርከብ ጋንታ ኮታ ከሉ ሃገር፡፡

መደብ ጸወታ

የንጫ ካራካ ዓፄ እግሊዝ ማንሲቲ ቡርዮን ሰን 1045

ሺቸንት ኢቦራ ምስ ሺያሪያል ተጸንቢሩ

ሰጽዊ ኣከፋሊ ሺቸንት ኣብ መጠኑ ብዘተዘገደ ዋጋ ነብ ለሰተር ሲቲ ናብ ሺያሪያል ተሰጊሩ፡፡ እዚ ወዲ 30 ዓመት ተጽዕነታይ ኣብ 2017 ምስ ሰሰኦ ሲሰት ሳዕ ጸዋኣ ደርፕን ሊግ ድሕሪ ምድራ እዩ ኣብ መሰር ለሰተር ሲቲ ተጽንቢሩ ነደሩ፡፡ ኣብ ዘደደም 37 ናይ ሊግ ግምድ ኣርእፍል ትፋታት ዘመዘገበ ኣብ ኣብ ወቅቲ ሲሰት ግዜ ጥራይ እዩ ምዳ ለሰተር ሲቲ ክከሰ ክከሰ፡፡ ሺያሪያል ኣብ እዋን መዳ 17 ተርታ ሰራዓ ላሊጋ ሰጽዊ ሓዘ ትርከብ፡፡

ምልክታ

ወ/ሮ ህድኣት ገብረንጉስ ዓንደገርግሽ ዝተፈቅደለን ናይ ድኳን ንግዳዊ ትካለን “ናቱ ድኳን” (NATU SHOP) ተባሂሉ ክሰየመለን ሰለዝሓተታ፡ እዚ ናይ ንግዲ ሰም ቅድሚ ምምዝጋብና ዝቃወም ኣካል እንተሉ፡ ኣብ ውሽጢ ሓደ ወርሒ ካብ ሕጋዊ ቤ/ፍ መክገዲ የቐርብ። እንተዘይኮይኑ ዝቃወም ኣካል ከምዘየለ ተቐጺሩ እዚ ናይ ንግዲ ሰም ከምንምዝግቦ ነፍልጥ።

ክፍሊ ውሽጣዊ ንግዲ

Bisha Mining Share Company
P.O. Box 4276
Asmara
Eritrea
Tel: (+291) 1124941
Fax: (+291) 1124941
www.bishamining.com

VACANCY ANNOUNCEMENT

Bisha Mining Share Company is inviting applicants for the following positions for Bisha site project.

- 1. **Position: Geotechnical Superintendent**
Department: Technical Services
Number Required: One (01)
- **Primary Purpose**
 - The Geotechnical Superintendent is responsible for all aspects of pit wall stability: Ensuring appropriate design criteria are defined and implemented; identification and management of areas of developing instability; mitigation of unstable areas and recommending design revisions to return them back to an acceptable Factor of Safety; management and reporting of instability; implementation and interpretation of slope monitoring systems and data; identification and implementation of potential design slope changes; pit wall depressurization and monitoring; developing de-watering and de-pressurization procedures for pit walls and the collection of water flow and water balance data, custodianship of the BMSC Ground Control Management Plan and Water Management Plan. He is also responsible for mentoring and training Eritrean subordinates in carry out these functions independently, to become fully functional Geotechnical Geologists/Engineers.
- **Main functions**
 - Responsible for all aspects of designing, checking, recommending, achieving and maintaining wall stability, management and documentation of wall instability, slope stability monitoring and depressurization processes
 - Responsible for ensuring any identified instabilities are reported clearly and concisely, and to all responsible parties in a timely manner, delineating areas of geotechnical hazard and assisting the Mining and other Departments in managing geotechnical risk.
 - Responsible for the commissioning, operation and upkeep of the slope stability EDM prisms and IBIS radar systems.
 - Responsible for the creation and update of the Ground Control, De-watering and De-pressurization Management Plan. Manage the horizontal de-watering/de-pressurization drilling program with one D55 drill.
 - Responsible for the creation of the Water Management Plan and ongoing updates with the Process Engineering and Environmental Departments.
 - Responsible for ensuring the completion of Total Pit Inspection (Bench & Crest inspection; Crack and Prism monitoring; TMF, ROM PAD and waste dump safety inspection), and documentation.
 - Responsible for the design, implementation and Geotechnical Core Logging of geotechnical drill programmers.
 - Responsible for ensuring Blast Assessment is conducted and Geotechnical Inputs for blasting are provided.
 - Creating and updating the Geotechnical Hazard Map, prism movement analysis, Dips Stereo net updates and reporting, and instabilities revealed by the IBIS radar system.
 - Pit wall depressurization and piezometric surface definition, and monitoring of the progress in dit wall de-watering.

መመረቕታ መጽሓፍ

“ግኪናና ንፍለጣ” ዝተሰማየት ናይ ተፈኒክ መጽሓፍ ከትምረቕ ሰለ ዝገነትኑ ከሓብኩም ፈተውትን ብዛዕባ እፍልጦ ናይ ኢቃውማን ምንቅስቃሰን ግኪና እትግደሉኑ ኣብዚ ናይ መመረቕታ ስነ-ስርዓት ንጥቅጥተኩ ብጥብሪ ትፅደመዝ

ልሳኑ፡ 9ርቢ 11 ጥሪ 2019
ቦታ፡ ካዛ ደሊ ኢታልያ
ሰዓት፡ 6.00 ድሕሪ ቀትሪ

ብሩና ቲዛ
ቴሌ፡ 07140291

ዓቢ ምጉዳል ዋጋ

ፋብሪካ ግግ ቢኒ ንመላእ ህዝቢ ኣርትራ **ርሕብ በግል ልደትን ሓደሽ ዓመትን** ኣንጻብሉ፡ ኣብ ኩሉ ዓይነት ጻርፍቶ ዓቢ ምጉዳል ዋጋ ከምዝጠራ ብኣንስ የበስር።

ብሉጽ ግግታት ንምርካብ ምጽና ብኣንስ ክእንግደኩም ሊና።

ጻርፍትና ዝሸጠሉ ቦታ፡-

- ከባቢ ኣባይቲ ሰምበል ጎኒ ኢጋዱ (Bini millal)
- ጎደና ናቕፋ ቱጽሬ ዝ - 116 (ፒያባ ጫካሌ)

MERRY CHRISTMAS & HAPPY NEW YEAR

ብስራት ንተመሃሮ 6ይ-12 ክፍሊ

5 መጻሕፍቲ Essential፡ ኩሉ ዓይነት ትምህርቲ ጠርኒፈኑ፡ ኣብ ስተሺነሪታት ተዘርጊሑናልኩም ኣለዎ። ነፍሲ ወከፍ መጽሓፍ ከም፡ መምሃሪ፡ መወከሲ፡ መጽንዕን መለማመድን ተገልግል።

Essential	Essential	Essential	Essential
Grade 6	Grade 7	Grade 8	Grade 9 Two Books
ከምኡ'ውን፡ ዘጽናዕኩምዎ ዘበለ ንምፍታሽ፡ ፍልጠትኩም ንምግምጋም፡ ኣብ መወዳእታ ድማ ንዝኾነ ፈተና (test/exam) ንምድላው ዝሕግዝኩም፡ ኣሽሓት ሕቶታት ምስ መልሲታቱ ዝጠርነፋ፡ 3 መጻሕፍቲ Essential Examiner፡ ኣብ ስተሺነሪታት ኣለዎኹም።		Essential Examiner ✓ Mathematics ✓ English ✓ Science ✓ Social Studies	
Essential Examiner ✓ Mathematics ✓ English ✓ Physics ✓ Biology ✓ Chemistry		Essential Examiner ✓ Mathematics ✓ English ✓ Geography ✓ History ✓ Business & Economics	

ንዝያዳ ሓበሬታ፡ 07142402/07461121

- Training of National Geotechnical Geologists/Engineers and Geo technicians.
- **Geotechnical design**
 - Collection, collation, interpretation and use of all necessary geotechnical data required to provide geotechnical design parameters and design of open pits.
 - Responsible for the collection and collation of data necessary for the ongoing updating of the Geotechnical model.
- **Identification, reporting and management of instability, mitigation of geotechnical risk**
 - Responsible for ensuring all areas of potential, developing or occurred instability are managed and reported concisely as per the existing TBRA “Wall Instability/Failure”.
 - Responsible for reporting such areas in a timely and concise manner to the Technical Services Manager, Mining Manager and Chief mining Officer.
 - Responsible for designing and implementing investigative programmers (such as drilling) to sufficiently define parameters necessary to allow suitable analyses to be conducted.
 - Responsible to perform suitable analysis or back analysis of identified areas of instability or potential areas of instability.
 - Responsible for the management of instability, including delineation and the succinct communication of such areas to all mining personnel through the creation, update and distribution of the Geotechnical Hazard map.
- **Responsible for the design, implementation and upkeep of the slope stability EDM prism and IBIS radar systems**
 - Definition of locations for installation of optimal positioning for monitoring equipment.
 - Continued system maintenance and upkeep to provide sufficient pit wall slope stability monitoring.
 - Determination and application of site specific trigger threshold alarm levels.
 - Supervision of the installation, reading, collation and interpretation of data from the slope monitoring systems and reporting on a daily, weekly and monthly basis.
 - Troubleshooting the monitoring systems when there are operating failures and glitches.
- **Responsible for the creation and update of the Ground Control Management Plan**
 - Responsible for creating the Ground Control Management Plan and the associated SOPs for maintaining and monitoring batter conditions.
 - Provide recommendations and guidance in maintaining safe wall conditions and correcting unsafe wall conditions.
- **WMP – Water management Plan**
 - Responsible for the creation of the WMP, and the annual update in conjunction with the Process Engineering and Environmental departments.
 - Determination of the site wide water balance, and development and implementation of action plans to more accurately define aquifer supply characteristics, including identification and development of potential as yet un-developed aquifer sources.
- **Responsible for ensuring the completion of the total pit inspection**
 - Including Bench and crest, TMF, ROM pad and waste dump safety inspections.
 - Ensuring additional as required inspections are completed, such as post heavy rainfall, post blast and following identification of potential movement from slope monitoring systems.
- **Geotechnical Core Logging**
 - Ensuring that all data logging data is captured and stored appropriately with sufficient QAQC to ensure the reliability of the data.
 - Ensure that Geology, Rock Mass, Structure and Orientation measures are logged into system.
 - Analyse Weathering, RQD, GSI and Q’ data outputs are calculated from data captured.
 - Ensure continuous update of data into Geotechnical Model.
 - Ensure that sufficient samples are collected and suitable tests conducted to relevant standards to sufficiently accurately define rock mass and discontinuity parameters.
- **Responsible for ensuring required geotechnical mapping is completed**
 - Complete geotechnical mapping on a routine basis, updating the geotechnical and geological maps, including photogrammetry results.
- **Responsible for ensuring Blast Assessments are conducted and geotechnical inputs for blasting are provided**
 - Ensuring the blast assessments are utilized to provide ongoing improvement and refinement of blast designs with the aim of maximizing wall quality whilst minimizing blasting cost.
 - Providing accurate geotechnical data to Mining and other BMSC departments.
 - Responsible for pre and post blasting inspection.
 - Pre-blast design check and sign-off.
 - Inspect final wall and scaling after blasting.
- **Creating and update of the Geotechnical Hazard Map, prism movement analysis, Dips Stereo net updates and reporting**
 - Providing and updating the map of the open pit showing areas of both

- good and unstable ground, updating it periodically to show the new
- and old mining areas
- **Pit wall depressurization and piezometric surface determination**
 - Designing and implementing a depressurization drilling programs in a safe manner to sufficiently provide enough holes to depressurize and de-water the pit slopes.
 - Installation and upkeep of piezometers necessary to monitor and define the piezometric surface and drawdown.
- **Training and Mentoring of Geotechnical Geologist and Geo technicians**
 - Ensure that ongoing training is provided to the geotechnical Geologist and Geo technicians.
- **Qualifications:**
 - Degree level position (BSc, BEng) in Geology or Geotechnical Engineering
- **Knowledge and Experience:**
 - 10+ years Mining industry specific experience
 - 8+ years Geotechnical focused
 - Mining Geotechnical Management & Leadership Role + 4 yrs

Technical Skills	Behavioral Skills
• Computer Literacy (MS Office – Advanced, Excel – Advanced, Geology Software package)	• Excellent Communication Skills
• High level of proficient – Conscience suite (Dips, Slide, Rocdata) or other geotechnical software;	• Well Developed Interpersonal Relations skills. Develop trust and a strong credible relationship with operations.
• Proficient - Technical English- verbal & written. Able to communicate concisely and at times, with a sense of urgency in providing guidance to operations for safely working under the pit walls. Geotechnical report writing skills.	• Able to develop cross functional teams between operations, geology and engineering.
• Demonstrated – geotechnical and hydrological field experience; able to calibrate real conditions to theoretical slope design parameters in dry, semi-saturated and saturated slope conditions.	• Excellent Motivational skills in developing a cohesive team
• Demonstrated – Commitment to ensuring safe operating conditions in the open pit by reacting to and explaining slope stability alarms, setting practical alarm limits, anticipating conditions that can worsen safe operating conditions in the pit, give practical advice on returning pit walls to acceptable standards.	• Coach and mentor national staff, train in all aspects of mining geotechnical work and slope stability. Train in the various geotechnical software packages. Train national staff in prism and radar monitoring slope stability execution and interpretation of data, troubleshoot the systems when they go down
• Demonstrated – Geotechnical design experience, able to analyses mine designs and assess adherence to the geotechnical design criteria.	• Budgetary and management skills.
• Demonstrated – Geotechnical and hydrological data analysis skills. Able to assess conditions, measure Factor of Safety, explain deviations and suggest design revisions to mitigate deviations from the design.	• Dedication to maintaining safe working conditions in the pit. Responding to alarms during all hours of the day and night to geotechnical alarms alerting people of excess movement or pit wall instability
• Knowledge of Slope Monitoring methods, software, mitigation techniques, commissioning and troubleshooting of systems, data analysis of results.	

GENERAL INFORMATION

- **Place of Work:** Bisha Site
- **Salary:** As per company salary scale

Additional Requirement for Nationals

- **Having fulfilled his/her National Service obligation and provide evidence for release paper from Ministry of defense**
- **Present clearance paper from current/last employee**
- **Testimonial documents to be attached(CV, work experience crediancials, a copy of your national Identity Card etc)**
- **Only shortlisted applicants would be considered as potential candidates for an interview.**
- **Application documents will not be returned back to sender**
- **All Applications should be sent though the post office.**
- **Deadline for application; 10 days from the day of publication in the Newspaper.**
- **Address: Please mail your applications to;**
Bisha Mining Share Company,
P. O. Box 4276 Asmara, Eritrea
- **Note to Eritrean applicants:**
Please send a copy of your application to
Aliens Employment permit Affairs,
P. O. Box 7940 Asmara, Eritrea.

ሃይለ ዳኒኤል

ጀርመን - ሐበሬታ ፖለቲከኛታት ዘልሐኹ ጥርጦር ተታሒዙ

አብ ጀርመን ዝተለፈ ሰሙን ዘጋጠመ ምልካኹ ውልቃዊ ሓበሬታ ሰብሰልጣኹ ብመገዳ ማሕበራዊ መድያ ትዊተር ነው ዘብዶ ዝተኣመነ መጽሐፍ ነው ዝተታሕዘ ፖለቲታ ሃገር ሓቢሩ።

እቲ ወዲ 20 ዓመት ምዃኑ ዝተገለጸ ሰሙ ዘይተጠቐሰ መጽሐፍ ፕ ምስ ሰድራኡ ዝተበር ተማሃራይ ምዃኑ እውን ተፈለጡ ኣሉ። እቲ ጥርጦር አብ ዝሞ ቃለ-ጸምነት ነቲ ምዘራቕ ውልቃዊ ሓበሬታ ናይቶም ሰብሰልጣኽ ንባዕቲ እዩ ውዳሉዎ። ምክንያቱ ነውኡ መዘከሩ ቦታ ፖለቲከኛታት ዝወጥበ ዝበረ መዘከራታት 'ቅዩ' ስለ ዝመጽእ ምዃኑ ወሲኹ ይገልጽ።

ቡቲ ዘጋጠመ ምልካኹ ሓበሬታ ቻንሰር ኣገዳ መርከፊ እትርከቦም ኣሓታት 1000 ፍሉጣት ሰኹ።

ፖለቲከኛታትን ጋዜጠኛታትን ነው እተጠቐሙ እዩ ዝነበር። እንተኾነ እቲ ናብ ፖለቲከኛታት ዓላማ ዝበረ ምህራቕን ምዘርጋሕን ሓበሬታ ንኣባላት እቲ የማናዊ ኣረጋጳዊ ዘለዎ ሰልፊ AfD ነውዚሉ። ፖለቲ መርመራታቲ ፕ ቀጸለ ነው ዝኾነን እዩ ኣፈኛ ፖለቲ ጀርመን ዝገልጽ።

ፊደራላዊ ፖለቲታ ሃገር ነቲ ጉዳይ ብዘምልከት አብ ዘወጽእ ጽባባቲ እቲ አብ ኢንተርኔት ዝተዘርጋሐ ሓበሬታ ቀጽሪ ቲላፍናት ኣድራሻታት ዳታ ናይ ክረዲት ተርድ፡ ደረቕ ሰልፊታትን ውልቃውያን ርክብን ነው ዘጠቓልል የርኢ። እቲ ጥርጦር መጽሐፍ ተጠቐመላ ዝበለ ነውዚሉ ፕሮጀክት ፖለቲከኛታት ምስ ፖለቲ ነው ዘለ እውን ተፈለጡ ኣሉ።

ተወሳኺ . . .

አብ ከተማ ጽዳ ዲጃይ - ብሬዚል ዘጋጠመ እዩ፡ ሓንቲ ፖሊሳ ሺያና ዝሆነ መጽሐፍ አብ ሓደ ቦታ ከድያ ከንትራት ዝተዛቦ መኪና ጎጽቡ፡ ሃንደባት ሓደ ወዲ መጽሐፍ ሰዓት ክንይይ ነውዚሉ ክትገባዩ ይሓታ። ንብ ደማ ሞይላ ብሞርኦይ ሰዓት ሃገራ ናብ ካልእ ሞይና ትኣቲ።

እንተኾነ እቲ ሰዓት ዝተረታ ወዲ ፕ አብ ሞቓኣ ደው ኣሉ ምህወ ተሰተብሎ፡ ቀበ ኣለ ደማ ሞይላ አብ ጃባኣ ኣጸየውታ። ኣይጽንሐን ንፖሊሳና ሞይላ ክትህቡ እንተዘበሉ ቦታ አብ ጃባኡ ዘለ ሸገጥ ክቐትላ ምዃኑ የፈራርሐ። እታ ንኹሉ እንትታት ኣቐዲማ ተጽልዮ ዝገኘሐት ፖሊሳና ሞይና ፕ አብ ጃባኡ ከፍቲው እንክሉ፡ ብገሰጠን ቅልጺትን ተሃላቡ። ኣዶ ብሞጥዶ ደማ ናብ ፖለቲ ክትደውል ጀመረት።

ወደ ሰራቕ ጉራ ብገሰጠ ሓበጡ እንክሉ አብ ክንዲ ናብ ፖለቲ ትደውል ንክትምህር እዩ ተማሕራቅ። እታ ኣብዞ ክራ ዝበረት ፖሊሳና - ክራ ምስ ተሓላቡ ሞይና ካልኣይ ጊዜ ከይትደማ ብሞፍራሕ "ሕራይ ደውሊ" ቡዩ፡ ፖለቲ ክሰበ ዝመጽኡ ፖሊሳና ኣዶ ናብታ ሸገጥ ኣለዎ ኣለ ዝጠርጠራታ ጃባኡ ለእኹ። ብዘይ ብቐርኢ ሸገጥ ዝተቐርኦ ባ ደማ ካልእ ክትርከብ ኣይከኣለት።

ፖሊሳና ሓንቲ ካብቶም አብቲ ብ 'ፍሉፍሰ' ዝፍለጥ ዓይነት መክተ ገሰጠ ዝተሓብረዘላዊውያን እዩ።

ኪም ጅንግ - ኡን ቻይና ይበጽሕ ኣሎ

ፕሪዚንት ሰሚን ኮርያ ከም ጅንግ ኡን ብመሰረት ዕድሙ ፕሪዚንት ሺ ገርንፒንግ - ናይ ኣርሳት መዓልቲታት ናይ ሰራሕ ምብጻሕ ንምጽዕ ብቐድሚ ትማሊ ቻይና ነውዚሉ ወጪኹት ዘና ሓበረ።

መራሕ ሰሚን ኮርያ ብደርሳቲ ጣር ምድሪ ካብ ሃዱ ናብ ቻይና ነው ዝኣተወ እውን ተፈለጡ ኣሉ።

ከም ኣብታ ቀንዲ ዲፕሎማሲያዊት መዓረፍቲ ዝኾነት ቻይና ኣብ ዝንኣለን መዓልቲታት ምስ ፕሪዚንት ሺ ገርንፒንግ ራብዓይ ላዕለዊ ርክብ ከዳዱ ምዃኖም እዩ ዝነበር።

ምብጻሕ መራሕ ሰሚን ኮርያ ናብ ቻይና፡ ድሕሪ ሰሙን ናይቲ ንኣመሪካ ዘጠቓቐ መዘከሩ ምዃኡ እዩ። እቲ ፕሪዚንት ኣብ ዘወጽእ መዘከሩ ኣመሪካ ኣብ ልዕሊ ሃዱ ጸውዑ ዘሉ ኣገዳን ጽቕጢን እንተ ይኣ ቀጸላቲ ሰሚን ኮርያ ካልእ ኣማራኢ ከተናዲ ምዃና ዘጠቓቐ

እዩ፡

ኣብ ዝተለፈት ዓመት ፕሪዚንት ከም ምስ ፕሪዚንት ቻይና ሺ ገርንፒንግ - ቅድሚን ድሕሪን ርክብ ምስ ናይ ኣመሪካን ደቡብ ኮርያን መዛኛታቲ ነው ዝተራሸቡ ኣይርሳዩ። ብዙሓት ተንተነቲ ፖለቲከቲ ዞነ ነው ዝገልጹዎ ርክብ ቻይናን ሰሚን ኮርያን ቅድሚን ድሕሪን እዞም ዓበይቲ

ርክብ ዘጸር እንተሉ፡ ከም ጅንግኡን ሺ ገርንፒንግን ሃዱን ኣብቲ መሰረት ኣዶም ንክትወሰዱ ድሌት ነው ዘለዎ ዘርኢ እዩ።

ኣብ መገን ኣመሪካን ቻይናን ተፈጠሩ ዝሉ ከናት ምዃኑ ሰሚን ኮርያ ክትራቡሉ ተክእሎታት ነውዚሉ እውን ኣቶም ተንተነቲ ወሲኹም ይኣብዩ።

ጣሊባን ምስ ሰብ - መዚ ኣፍጋኒስታን ኣይዘራረብን ኣሉ

ዕጡቓት ተቓውሞቲ ጣሊባን ሰብ-መዚ ኣመሪካን እዞም ዝገለጹ ዝርጅብ ንሎጊ ርክብ ኣብ ቀጠር ከዳዱ ምዃኖም ተፈለጡ።

ጣሊባን ነው ዝነበር ሞይ ወልቲ መምላኪ፡ ኣፍጋኒስታን ኣብቲ ርክብ ክበልወ ይሰሉም።

እቲ ዕጡቓት ጉጅሎ ንኣፍጋኒስታን ኣብቲ ዝርጅብ ክትጽግር ካብ ዝተፈለሰዎ ዘውያን ሓይልታት ምስጽንታት እኳ ክቐርቡ እንተኣገኑ ነው ዘይተቐረቡ እዩ ዝገለጸ። ንዝተለፉ 17 ዓመታት ኣብ ወጪ ምስ ኣመሪካ ተቐማሚ ዝገኘሐ ጣሊባን ኣብ ሰልጣን ዘሉ መምላኪ፡ ካብል - ብፍልኢ ሓይሊ ዝምእነን "ኣሻገላት" መምላኪ እዩ ቡሓይ እዩ።

ኣብ 2001 ብኣመሪካ ካብ ሰልጣን ዝተወጸ ጣሊባን እቲ ኣብዚ ሰሙንዚ ኣብ ሰውዲ ዓረብ ክቐድሩ ተወጡ ዝበረ ርክብ - መምላኪ፡ ኣፍጋኒስታን ናብቲ ዝርጅብ ንክምጽእ ሰውዲ ዓረብ ብምህብ - ነቲ ርክብ ፋሕ ነው ዘለ እዩ ዝነበር ዘሉ።

ሰብ መዚ ጣሊባን ኣመሪካን እዚ ሎጊ ዘዳዱም ርክብ ንራብዓይ ጊዜ ነው ዝኾነ እዩ ዝገለጸ።

ግሉ ተንተነቲ ነው ዝገልጹዎ ሰብ-መዚ ፓኪስታንን ኣራጉን ካብቶም ንጣሊባን ምስ ወልቲ መምላኪ፡ ካብል ክራሽብ ክምስጽ ዝገኘሉ እዩም። ኣብዚ ሎጊን ጽባባን ኣብ ከተማ ዶሓ - ቐጠር ዝቐድሩ ርክብ ዝኾነት ካልእ ሃገር ኣዶ ነው ዘይተጸሉ ሓደ ሰሙ ዘይተገልጸ ላዕለዊ መራሕ ጣሊባን ሓቢሩ ኣሉ።

ብመሰረት ኣመሪካ ዘቐረበሉ ሕዳ፡ ኣብ 2013 ጣሊባን ኣብ ከተማ ዶሓ ቤት ጽሕፈት ነው ዝገኘቲ ኣይርሳዩ። እዚ ከኣ ብቐንዓ ነቲ ኣብ መገን ኣመሪካን ጣሊባን ክቐድሩ ዝኣለበ ዝበረ ዝርጅብ ሰሙ መገዳ ንምክፋት ምዃኡ እዩ ዝነበር።

ኣብ መገን ኣመሪካን ጣሊባን ክቐድሩ ዝገኘሐ ዝርጅብ ሰሙ ካብ ዶሓ ወጸኢ ኣብ ካልኣት ቦታታት ክቐድሩ ምዃኡ ይፍለጥ።

ቻይና - ካራ ዝዓጠቐ ሰብኣይ ኣብ ተማሃሮ ጉድኣት ኣውራዳ

ኣብ ከተማ ቢጃንግ - ቻይና ብቐድሚ ትማሊ ሓደ ሰብኣይ ናብ መጽሐፍ ቤት ትምህርቲ ብምሓው ኣብ ልዕሊ 20 ተማሃሮ ጉድኣት ነው ዘውረደ ሰብ መዚታ ሃገር ሓበረም።

ነቲ መምሓቲ ኣይዳዎ ተሃላሉ ዘሉ ሰብኣይ ኣብ ትሕቲ ቀይዲ ነው ዝኣተወን እቶም መምሓቲ ዝወረደም ተማሃሮ ደማ ናብ ሀሰጢታል ነው እተወሰዱን ሰብ-መዚታ ከተማ ትማሊ ኣፍሊጦም።

ዝተፈለሰ ማሕፍት ዘና ቻይና ይኣብራኣ ነው ዘለዎ እቶም ማይያት ኣብ ርኢም ናይ ካራ ሓደጋ ነው ዝገልጹዎ እዩ። እንተኾነ ቡቲ መምሓቲ ናይ ሞት ሓደጋ ነው ዘደጋጠመ ተፈለጡ ኣሉ።

ኣብ ቻይና ጉጽዊ ወይ ረኣማዊ

ዝኾነት ብዙሕ ዘይርኢኦ እንተኾነ ንኣዕው ዓላማ ዝበዙ ብራን ፋሰን ዝቐዱ መምሓቲታት ሞት - ኣብታ ዝበዘሐ ህዝቢ ዘለዎ ሃገር ቋርጋ ልሙድ ተርጓሞ ምዃኑ እዩ ዝገለጸ። ዝተለፈ

